

Magisterprogrammet
TDK – 2004
Magisteruppsats 10p
Tema Kommunikation
Linköpings universitet

Tre kärnkraftshändelser

– Från händelse till publicering

Författare: Sten Danielsson
Handledare: FD Lena Levin
Datum 2004-09-10

Abstract

- Title:** Three nuclear events - From event to publicity.
- Institution:** Department of Communication Studies at the university of Linköping, Masters program TDK-Technology-Design-Communication, 2004.
Tutor: PhD Lena Levin at the university of Linköping, Sweden.
Examination: PhD Agneta Lantz at the university of Linköping, Sweden.
- Author:** Sten Danielsson
- Introduction:** In this study these questions are asked; what is mass communication and how can it be described? How is an event transported through the infrastructure of the mass media? The ambition is to examine some aspects of mass communication. Theoretically the study is oriented towards a postmodern tradition with theories from McLuhan, Baudrillard and Bourdieu. This is connected to the viewpoint of Large Technical System (LTS) and the news office and the mass media, continuing to the news orientation toward events.
- Purpose:** The purpose of this study is to examine the mass communication system. This is done through three case studies on three events on the nuclear discourse. The events are traced and the headlines from Newspapers, Radio and TV are gathered for a total of three weeks as data. The events are from 1955, 1986 and 2004.
- Method:** The method is qualitative case study. Three events are identified and examined and data is gathered and divided in to three case studies consisting of 373 headlines from Swedish Newspapers, Radio and Television.
- Findings:** Three different types of events have been classified in the categories *empiric*, *final* and *produced*. 1) The conference 1955 was covered by journalists and delivered to readers of the newspaper. 2) The catastrophe 1986 was revealed by a measuring device that picked up radioactive pollution and experts were reporting to journalists. 3) The report 2004 was communicated in a TV program by a politician and through a press release to news offices. Thus three events were publicized in mass media and thereby made accessible to the users of media artefacts.

Keywords: Artefacts, events, mass communication, mass media, media theory, model, nuclear.

Sammanfattning

- Titel:** Tre kärnkrafthändelser - Från händelse till publicering.
- Institution:** Tema kommunikation vid Linköpings universitet, Magisterutbildningen TDK – Teknik-Design-Kommunikation, Linköping 2004.
Handledare: FD Lena Levin vid Linköpings universitet.
Examinator: FD Agneta Lantz vid Linköpings universitet.
- Författare:** Sten Danielsson
- Bakgrund:** I studien har jag ställt frågorna; vad är masskommunikation och hur kan den beskrivas? Vilken väg transporteras en händelse i massmedias infrastruktur? Ambitionen är att undersöka hur masskommunikationen fungerar, därför har tre specifika händelser valts ut för att studeras. Teoretiskt utgår studien ifrån ett mediefilosofiskt synsätt i en postmodern tradition med medieteori av McLuhan, Baudrillard och Bourdieu. Detta knyts sedan an till teori om stora tekniska system och medieredaktionen samt massmedia, vidare med en genomgång av nyheternas händelseorientering.
- Syfte:** Syftet med studien är att undersöka masskommunikationssystemet. I tre fallstudier undersöker jag hur tre händelser masskommuniceras. Rubriker från tre kärnkrafthändelser har samlats in som data, en vecka för respektive 1955, 1986 och 2004, sammanlagt tre veckor.
- Metod:** Undersökningen har genomförts med kvalitativ fallstudie. Tre händelser har identifierats och data har insamlats från i huvudsak bandade TV sändningar, Radiosändningar och arkivmaterial avseende dagspress. I en av fallstudierna ingår också webbupplagor för de undersökta tidningarna. Det är tre fallstudier som omfattar tre dagstidningar i Sverige, samt STV1, SVT2 och P1 och P3. 373 publicerade nyhetsrubriker om tre händelser har samlats in och redovisats.
- Resultat:** Händelserna har kategoriserats i *empirisk*, *definitiv* och *producerad* händelse. 1) Konferensen 1955 förmedlades av pressjournalister till tidningens läsare. 2) Katastrofen 1986 upptäcktes vid avläsning av mätutrustning, där ett radioaktivt utsläpp uppmätts. Experter rapporterade till journalister. 3) Rapporten 2004 förmedlades i ett uttalande i TV av en politisk företrädare och via ett pressmeddelande till redaktionerna. Vid dessa tre händelser så kunde publicering ske i media till användarna av de olika medieartefakterna.

Nyckelord: Artefakter, händelse, kärnkraft, masskommunikation, massmedia, medieteori, modell.

Förord

När jag reflekterar över min studietid på magisterprogrammet TDK, är det en tid som varit mycket givande. Programmet är ett tvärvetenskapligt ämne med fokus på användandet av tekniska artefakter och kommunikation av teknik. Detta var en av anledningarna till att jag sökte programmet. En annan del som var intressant var utnyttjandet av IT-tekniken som ett medel och plattform i TDK-utbildningen. Speciellt det faktum att vi inom programmet fick lösa uppgifter i grupp utan att träffas och att detta visade sig fungera bra. Naturligtvis är det väldigt roligt att också träffa sina kurskamrater, men det fanns tid för det också. Den geografiska uppdelningen mellan tre studieorter, Linköping, Malmö, Eskilstuna, har varit stimulerande, genom att man på detta sätt fått tagit del av de olika studiesätenas specialiteter och kulturer. Det har funnits en harmoni i programmets innehåll och hur undervisningen och uppgifterna praktiskt har genomförts. Det har både i kursteori och i kurspraktik handlat om kunskapsområdet; Teknik – Design - Kommunikation, vilket har givit en bra träning både i ämnet och i användandet av tekniken i skapandeprocessen.

För min del har programmet också passat bra in i den bakgrund jag redan har i medie- och kommunikationsvetenskap. En utbildning där fokus har legat på masskommunikation via massmedier. En pusselbit som jag nu fått via TDK, är aspekten på att masskommunikation sker via tekniska artefakter som är en del av systemet.

I en tidigare C-uppsats undersökte jag källor i dagspressen, en nyfikenhet som väcktes hos mig då, var att det skulle vara intressant att forska mer om vad källan rapporterar om, själva händelsen. I denna undersökning gör jag det med aspekter på tekniken kring kommunikationen och en teoretisk inblick i området mellan människa och teknik.

Detta är min magisteruppsats, ett arbete på 10 poäng. Uppsatsarbetet har genomförts under våren och sommaren 2004 vid universitet i Linköping. Uppsatsen examinerades 10/9 -2004. Det första uppsats PM:et presenterades i februari och forskningsplanen i april.

Avslutningsvis vill jag tacka handledare och alla inblandade på varje kursmoment för en gemomgående hög kvalité på undervisningen, samt alla kloka och trevliga kurskamrater som inspirerat till hållna ”deadlines” och nya kunskaper.

Innehåll

1. Inledning	1
1.1 Uppsatsämne	2
1.2 Uppsatsens struktur	2
1.3 Bakgrund	3
1.4 Forskarfrågor & syfte	4
2. Metod & material	4
2.1 Fallstudie	6
2.2 Urval	7
2.3 Datainsamling.....	9
3. Teori	10
3.1 Mediefilosofi	10
3.2 Teknik & system	14
3.3 Massmedia	15
3.4 Händelser i media.....	16
3.5 Nyhetsredaktionen	17
3.6 Händelsekategorier	18
4. Fallstudier	19
4.1 1955 Tekniken och morgondagens samhälle ...	20
4.1.1 Konferensen	20
4.1.2 Novemberveckan 1955	22
4.1.3 Materialredovisning	23
4.1.4 Sammanfattning.....	24
4.2 1986 Tjernobyl katastrofen.....	26
4.2.1 Materialredovisning	27
4.2.2 Sammanfattning.....	33
4.2.3 Resumé av händelsen i officiella källor år 2004.....	34
4.3 2004 Folkpartiet vill bygga ut kärnkraften	37
4.3.1 Materialredovisning	37
4.3.2 Sammanfattning.....	41
4.4 Sammanfattning av fallstudie resultat	42
4.5 Masskommunikationssystemet.....	42
5. Diskussion	44

Källförteckning

Bilagor

- Bilaga 1 – Rubrikförteckning
- Bilaga 2 – Figurer
- Bilaga 3 – Tabeller

Figurer och tabeller

Figur 1 Undersökningsschema för fallstudier.....	5
Figur 2 Shannon & Weavers transmissionsmodell.....	15
Figur 3 Teckning från teknikkonferensen 1955	23
Figur 4 Foto av den havererade reaktorn i Tjernobyl.....	34
Figur 5 Publiceringar 4/4 2004 i kronologiskordning.....	37
Figur 6 Modell av masskommunikationssystemet.....	42
Tabell 1 Tabell över artiklar fallstudie 1955	23
Tabell 2 Tabell över publiceringar i medier fallstudie 1986.....	27
Tabell 3 Tabell över publiceringar i medier fallstudie 2004.....	38

1. Inledning

Vid ett besök på gamla teatern i Vadstena såg jag operakomedin *Ärret*. Där utför föryngringsexperten professor Gudomlikov ett vetenskapligt experiment. För att få svar på sina hypoteser plockar han upp en byracka från gatan och ersätter hundens hjärna med motsvarande från en människa. Men resultatet blir att han tvingas inse att han måste byta tillbaka, för han kunde inte stå ut med den ”nya” hunden... Operan var fritt tolkad efter Bulgakovs kortroman *En hunds hjärta*.¹

Något sådant handfast medierande av tankar kommer inte denna uppsats att visa prov på. Det är lättare att ändra en teoretisk ståndpunkt innan den blivit praktisk verklighet. Men visst går det att förstå lockelsen av ära och berömmelse för att hitta ett föryngringselixir, det kan nog få många kloka att falla in i omdömeslöshet. Kunskap kan förstås också leda till insikter som gör att det blir möjligt att se ett skeende innan det har startat. Om något kan ses tydligt kan det som idag verkade som en given problemlösning imorgon se ovanligt korkat ut. Naturligtvis är det av erfarenhet jag säger det, jag är också ödmjukt medveten om den stora sannolikheten att jag kommer att få fler sådana insikter. Givetvis ser jag ändå ett stort värde i att i alla fall försöka minska det omedvetna och söka nya kunskaper.

En utgångspunkt som jag har är att det borde vara möjligt för oss människor att leva tillsammans utan att förstöra allt för mycket. För att göra det är det förmodligen ett krav att ta upp den svåra kampen med oss själva och de allehanda tankemönster som leder till olika former av mänsklig misär. Livet innehåller dessutom tillräckligt av svårigheter ändå, åtminstone för de flesta, utan att vi tillverkar fler. Något som jag tror kan bidra konstruktivt till ett ökat medvetande är en ökad kunskap inom detta forskningsområde, som ligger inom kommunikationens olika dimensioner. En förhoppning är att detta examensarbete kan vara en del i att fylla det generella forskningssyftet att öka kunskapen. Samt att det kan leda till fler och nya problemställningar men också insikter.

Ours is the first age in which many thousands of the best trained individual minds have made it a full-time business to get inside the collective public mind. To get inside in order to manipulate, exploit, control is the objective now... But why not use this new commercial education as means to enlightening its intended prey? Why not assist the public to observe consciously the drama which is intended to operate upon it unconsciously?²

Detta är ett citat ur en bok skriven år 1951, men som är aktuellt att upprepa också år 2004, som en uppmaning till ett viktigt pedagogiskt uppdrag. Kommunikationsforskning bedrivs inom flera akademiska områden med olika perspektiv utifrån sociala, kulturella, humanistiska, samhällsliga och psykologiska inriktningar. Några teoretiska områden är; effektforskning, reception, ideologikritik, feministisk, diskurs, cultural studies och medieteorin. Denna undersökning ligger inom det medieteoretiska området,

¹ Gamla teatern i Vadstena, 2004, Operakomedin; *Ärret*, Vadstena Akademin.

² Willmott Glenn, 1996, *McLuhan, or modernism in reverse*, s 19, (citat ur den mekaniska bruden).

även om den i mitt tycke handlar mer om teori kring masskommunikation, men det finns rum för detta inom medieteorin. Undersökningen kommer att anknyta till en mediefilosofisk inriktning i en postmodern tradition. Där teknologi och användandet av den får stå i fokus. All kommunikations syfte är, eller borde vara, att föra en dialog av olika natur. På så vis förefaller masskommunikationssystemet ha ett syfte att fylla, det sker något som förs vidare för att många ska få kännedom om vad som hänt, en nyhet föds. Personligen gillar jag bilden av masskommunikation som ett torgmöte, publika mötesplatser där vi kan lyssna, läsa och se vad som hänt och kanske mötas. Torget kan förstås ha invaderats av diverse åsikter eller händelser som jag inte tycker har något läsvärde, eller att det bara är en viss del av verkligheten som får torgföras. I ett idealt tillstånd skulle det handla om möten som är inriktat på relationer och en upplösning av motsättningar. Här har kommunikationssituationen sannerligen en viktig roll att spela som är problematisk.

Jag finner därmed ett behov av att göra en upptäcktsresa in i masskommunikationens värld. Där jag ska försöka följa en händelses väg i kommunikationssystemet, tills att den slutligen ska kunna läsas och leda till en yttre och inre dialog hos läsaren.

1.1 Uppsatsämne

Denna undersökning har sin grund i mitt intresse för masskommunikation som forskningsområde. Undersökningen behandlar *varifrån* nyheter kommer och *hur* nyheter sprids till människor via TV, Radio, Press och Internet. Ett övergripande syfte med uppsatsen är att studera masskommunikation som ett system av teknik och text samt att fixera tre specifika händelser av sådan betydelse att de kommuniceras i både riks- och lokalmedia och studera dem. Preliminär målgrupp för uppsatsen är studerande inom masskommunikation, arbetande inom området och intresserad allmänhet. Det är också en ambition att arbetet leder fram till att skapa något förslag till en tydligare modell inom ämnesområdet.

Forskningsansatsen är kvalitativ och därmed inriktad på att förstå hur alla delar av masskommunikationens system samverkar för bildandet av helheten. De upplevda verkligheterna är många och verkligheten är subjektiv och behöver därför tolkas, undersökningen är därför explorativ och induktiv för att studera processer, innebörder och skapa förståelse. En huvudmetod kommer att vara fallstudier inriktade på teoriutveckling.³

1.2 Uppsatsens struktur

I nästa avsnitt i detta första kapitel följer forskarfrågor och syfte som väglett mig i mitt arbete med metoder och datainsamling som sedan beskrivs i kapitel två. Därefter följer en teoretisk bakgrund i kapitel tre med anknytning till postmodern mediefilosofi, som får ses i ett sammanhang med empirin i

³ Merriam Sharan, 1994, *Fallstudien som forskningsmetod*, sid. 30-35 filosofiska utgångspunkter.

fallstudierna. Teoridelen tar med andra ord upp grundläggande perspektiv på teknik och masskommunikation och fortsätter vidare in i teorier om händelser. Empirin redovisas som tre fallstudier i kapitel fyra, som sedan sammanfattas. Resultaten av mina datainsamlingar får visa transporten av händelsen till publicering i de olika massmedierna. I ett förslag till modellutveckling inom masskommunikationsområdet presenteras en modell.

Kapitel fem i uppsatsen är en kort diskussion och därefter följer en källförteckning. I bilagor finns hänvisningar till databas med artikelförteckning, radio och TV program samt förteckning över figurer och bilder. I de fall jag uttalar mig generellt om exempelvis samtliga medier, menar jag alltid de medier som undersöks inom ramen för denna undersökning.

1.3 Bakgrund

Masskommunikation är ett system för människor att kommunicera med varandra. Där enskilda har en större eller mindre möjlighet att berätta något för många, genom att säga det man har att säga i en mikrofon eller till en journalist som vidareförmedlar det som berättats i text, ljud eller bild. Kommunikation är viktig för hela samhället; privatliv, skolor, hälsovård, och affärer. Fungerande kommunikationer är av vital betydelse för hela landet och alla i samhället.⁴

Medierna är både ett kulturellt redskap för människors strävan att uttrycka sig själva och förstå varandra, och ett politiskt och ekonomiskt redskap, som kan kontrollera människor och begränsa deras förståelse av omvärlden.⁵

I min strävan att studera masskommunikationssystemet så har jag valt att göra detta ur ett händelseorienterat perspektiv. Idén är att genom att studera en händelse som rapporteras i massmedia, så går det att följa hur rapporteringen av en händelse sprids i olika media. Därmed blir det möjligt att få en bild av hur den faktiska och praktiska masskommunikationen fungerar i den del av verkligheten som studeras i denna undersökning.

I en tidigare C-uppsats studerade jag främst de källor som fanns i olika artikeltexter gällande miljönyheter. Undersökningar som har fokuserat på de källor som syns eller anges i texten är ett ganska stort antal. I denna undersökning vill jag därför försöka komma närmare ursprunget till nyheter. För att göra detta har jag inriktat mig på tre specifika händelser som genererat nyheter. Jag är naturligtvis medveten om att detta är en mycket avgränsad undersökning inom ett område som är mycket stort, nämligen den totala volymen av nyhetsrapporteringar inom en mängd olika områden av vår upplevda verklighet. I detta fall är det min ämneskunskap och min nyfikenhet på att upptäcka mer inom masskommunikationens domän, som styr mig till att följa tre händelser inom kärnkraftsdiskursen.⁶

⁴ VINNOVA, *Framtida kommunikationsnät*, forskningsprogram för 2001-2005.

⁵ Drotner Kirsten m.fl, 2000, *Medier och kultur, en grundbok i medieanalys och medieteor*, s 19.

⁶ Att valet just blivit kärnkraft utvecklas mer på sida 7-8, under avsnitt 3.2 Urval.

1.4 Forskarfrågor & syfte

De styrande forskarfrågorna är:

Vad är masskommunikation och hur kan den beskrivas?

Vilken väg transporteras en händelse i massmedias infrastruktur?

Syftet med studien är att undersöka masskommunikationssystemet. I tre fallstudier undersöker jag hur tre händelser masskommuniceras. Rubriker från tre kärnkrafthändelser har samlats in som data, en vecka för respektive 1955, 1986 och 2004, sammanlagt tre veckor. Syftet uppfylls genom att:

- identifiera tre händelser och studera dem.
- följa en händelses väg under en vecka i massmedia vid tre tillfällen.
- beskriva masskommunikationens infrastruktur och föreslå en modell.

Vid varje tidpunkt undersöks under en vecka en händelse i massmedierna; Dagens Nyheter (DN), Östgöta Correspondenten (Corren, förkortningen ÖC används också i denna uppsats) samt Motala/Vadstena Tidning (MT eller VT) och nyhetssändningar från SR och SVT. Dessa är radions nyhetsrapportering på riks- och lokalt plan, P1, P3 och Radio Östergötland och TV-nyheter på riks- och lokalt plan; Rapport, Aktuellt, Östnytt och några anknytande program. Med lokalt plan menas i denna undersökning Östergötland och Linköpingsområdet.

2. Metod & material

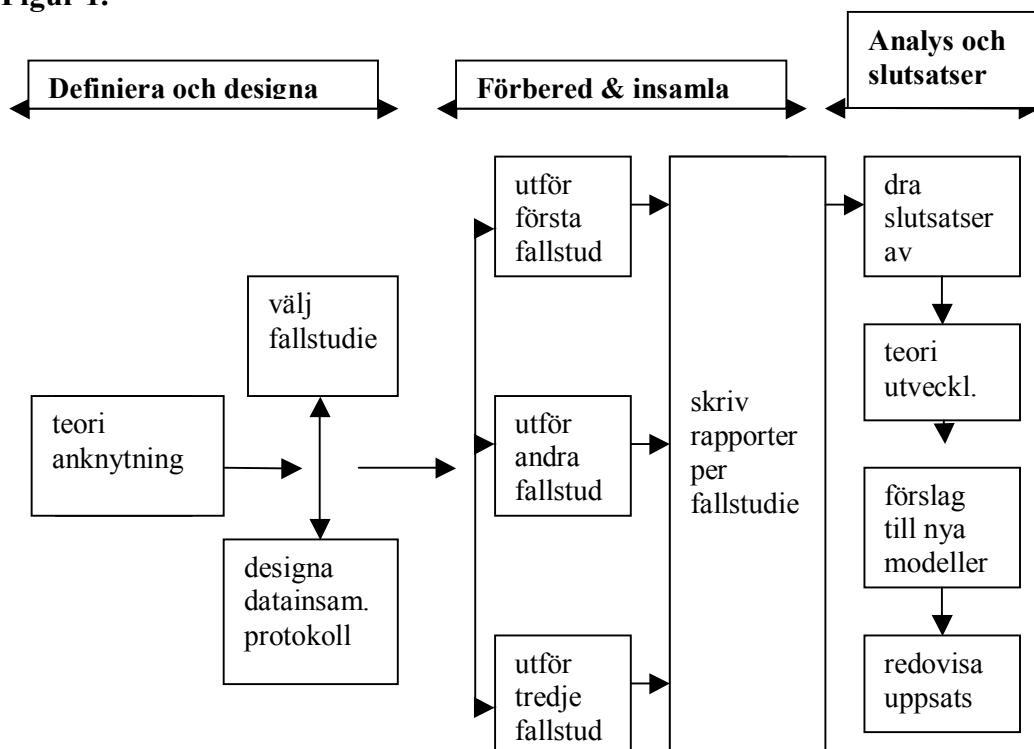
Fallstudier utgör metoden för denna undersökning. En anledning till att fallstudier är relevant är därför att de har bredd och djup och går bra att använda på allt från text till artefakt eller system. De ger också bra fokus på respektive händelse som har studerats. Det var nödvändigt med en metod som kunde ge ett helhetsperspektiv på kommunikationsprocessen som system. Jag har fått utrymme att följa en händelse i systemet via den öppenhet som fallstudien ger. Insamlingen av empiriskt material från de olika medierna har varit tämligen omfattande och har berört flera typer av material från olika medieartefakter. En av styrkorna hos fallstudier är att kunna hantera detta i studiens kontext. Problemsammanhanget har varit generellt på så vis att studien handlar om att undersöka masskommunikation med ett hur och varifrån perspektiv. Samt att detta kan leda till en ökad förståelse hos läsaren.

Andra metoder som övervägts är källkritiskanalys, retoriskanalys och kritiskdiskurs analys. Jag har även övervägt att använda någon av dessa metoder i kombination med fallstudie. Jag hade kunnat undersöka artikelinnehållet ur ett kritiskdiskursperspektiv, som mediediskurs, kommunikationsdiskurs eller kanske nyhetsdiskurs. Men med tanke på undersökningens syfte så upptäckte jag att denna metod inte hade passat för att undersöka en händelses transport i kommunikationssystemet. Det hade blivit större fokus på de ideologiteoretiska aspekterna och på texten som

socialhandling. Även retorikanalys föll bort av samma anledning, den hade naturligtvis breddat undersökningsresultatet, men undersökt karaktären på text, innehåll eller artefakterna och vad de eventuellt vill övertyga om. Det källkritiska perspektivet skulle ha givit större fokus på källorna och deras innebörd och trovärdighet, men för att undersöka kommunikationssystemet med den typ av datainsamling som nu gjorts förfaller detta inte som en rimlig metod. Som jag nämnt hade det också varit möjligt att använda en kombination av metoder. För att genomföra denna studie är min uppfattning att fallstudien är tillräcklig som metod.

För att kunna svara på forskarfrågor och uppfylla syftet med undersökningen, har jag genom litteraturstudier och internetsökning samlat ett brett perspektiv på masskommunikation som forskningsområde. Utifrån detta helhetsperspektiv, har jag som sagt valt att använda fallstudier som en metod för att studera masskommunikation som system och process. Fallstudien har kritiserats för bristande generaliserbarhet därför att slutsatserna endast gäller de studerade fallen. Men fallstudier kan också användas för att göra olika teoretiska resonemang generaliserbara. Detta kan genomföras utifrån det empiriska materialet och de mönster och kategorier som utvecklats och synliggjorts i studien.⁷ Genomförandet av fallstudierna åskådliggörs översiktligt av följande undersökningsschema.

Figur 1.

Undersökningsschema för fallstudier, bearbetat från Yin.⁸

⁷ Palm Jenny, 2004, *Makten över energin*, Linköpings universitet s. 56.

⁸ Yin, R.K. 1989, *Case Study Research – Design and Methods*.

Undersökningen fokuseras på en händelse som under en vecka har masskommunicerats. Här är det ämnesområdet kärnkraft som undersöks, vid tre olika tidpunkter under en period av femtio år. Dessa tidpunkter studeras genom följande tre fallstudier:

Fall 1 är händelsen en konferens; Tekniken och morgondagens samhälle 1955, även känd som Rigolettokonferensen.⁹

Fall 2 är händelsen Tjernobyl katastrofen 1986.

Fall 3 är händelsen Folkpartiets meddelande om att de vill bygga ut kärnkraften, 2004.

De tre fallen ska fokusera på uppkomsten av en händelse och hur spridningen av denna sker via; massmediet och teknologin. Undersökningen koncentreras till Svensk massmedia. De medier som särskilt uppmärksammas är; Dagens Nyheter (DN), Östgöta Correspondenten (Corren, förkortningen ÖC används också i denna uppsats) samt Motala/Vadstena Tidning (MT eller MT/VT) och SR och SVT's nyhetssändningar på riks- och lokalt plan.

2.1 Fallstudier

Jag använder kvalitativt inriktade fallstudier som en metod i denna undersökning. För att förebygga eventuella oklarheter i användningen av fallstudier, så gör jag en närmare beskrivning för hur fallstudien tolkas och används i studien.

Det är en metod för att undersöka en specifik företeelse, händelse, institution, skeende, person eller grupp etc.¹⁰ Med en intensiv helhetsinriktad analys och beskrivning av en enhet eller företeelse. En av fallstudiens styrkor är dess förmåga att hantera många olika typer av empiriskt material som artefakter, dokument, intervjuer och observationer.¹¹ En fallstudie är enligt Yin också en empirisk granskning som undersöker nutida fenomen inom sitt verkliga livs kontext. Särskilt när gränserna mellan fenomen och kontext inte är tydliga.¹²

Fallstudien har partikularistisk, deskriptiv, heuristisk och induktiva egenskaper. Att den är partikularistisk innebär att studien ger fokus på det som studeras, exempelvis en händelse. I denna studie kommer tre händelser att studeras. Det betyder också att studien påverkas av mina egna värderingar och att studien via den specifika situationen belyser ett generellt problem.¹³ Att den är deskriptiv innebär att den ger en omfattande beskrivning av det fall som studerats. Många faktorer spelar in i undersökningen, där finns den

⁹ Anshelm Jonas, 2000, *Mellan frälsning och domedag*, s. 40.

¹⁰ Merriam Sharan, 1994, *Fallstudien som forskningsmetod*, s.24.

¹¹ Ibid. s.23.

¹² Yin, R.K. 1989, *Case Study Research – Design and Methods*.

¹³ Merriam Sharan, 1994, *Fallstudien som forskningsmetod*, kap. 1-2.

empiriska fördelen med facit i de faktiska fallen med relevans i nuet och i de olika tidsaspekterna med många relaterade källor och olika perspektiv. Min strävan som forskare är alltså att beskriva och förklara.¹⁴ Jag hävdar inte att det är det enda sättet att beskriva masskommunikation, men det kan ge en viss generaliserbarhet. Däremot ger det möjlighet att svara på hur man kan se på den kommunikationsprocess som är föremål för denna studie.

Att den är heuristisk medför att studien kan öka läsarens förståelse av ämnet som studeras. Detta sker via insikter om varför saker och ting är som de är eller via bekräftelse av det som läsaren redan visste.¹⁵ Att studien är induktiv innebär att fokus ligger på process, förståelse och tolkning. Undersökningens väg ses som en upptäcktsresa där nya relationer och begrepp upptäcks under resans gång, i en miljö av mångtydiga informationskällor som hanteras genom insamling av data, empiriska iakttagelser, teoretiska kategorier och påståenden utifrån relationer i informationen.¹⁶ Insamling av data görs på ett kvalitativt sätt med en tolkning i kontexten. Genom fokus på fallen strävar jag efter att se samspelet mellan data och helhet.¹⁷

2.2 Urval

Jag har valt ut ett ämnesområde som varit representerat och publicerats i massmedia vid olika tillfällen under en femtioårsperiod. Att valet blev kärnkraft hade flera anledningar. Det är en teknik som omvandlar uran till elektricitet. El är också en förutsättning för att masskommunikation ska kunna fungera, eftersom denna förmedlas via en mängd olika apparater eller teknikartefakter som alla har det gemensamt att de behöver el.

Ytterliggare en viktig aspekt är att jag som undersökare är väl insatt i energifrågan. Detta kan i vissa fall föras fram som en negativ aspekt, då jag därmed skulle kunna bedömas att ha alltför starka värderingar i energifrågor. Studiens design är dock av en sådan art att detta inte bör vara ett problem. Dessutom är det enligt bland annat Yin, väsentligt att som undersökare vara väl insatt i undersökningsområdet speciellt vid fallstudier¹⁸. Relevansen i studien ligger på de resultat som kan beskriva hur masskommunikationen sker och händelsens art är av sekundärt intresse. Det finns inget intresse av att värdera någon parts ståndpunkt eller vem som dominerat utrymmet i media i kärnkraftsfrågan.

I undersökningen är fallstudien ett verktyg för att systematiskt undersöka masskommunikation som system, utifrån forskarfrågor och syftet för uppsatsen. Jag har därför valt ut tre händelser som har samma grund, som tidigare nämnts ur kärnkraftsdiskursen. Detta är en teknik som varit en källa till nyheter vid en mängd tillfällen under en period av 50-60 år. Under samma period har tekniken och dess artefakter för kommunikation utvecklats mycket. Objekten som jag kommer att studera utifrån respektive händelse är;

¹⁴ Merriam Sharan, 1994, *Fallstudien som forskningsmetod*, kap. 1-2.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Ibid. s.25.

¹⁸ Yin, R.K. 1989, *Case Study Research – Design and Methods*.

händelsen, medium och spridning; här som nyhetens kronologiska spridning i massmedia. Tre fallstudier utförs en vecka 1955, 1986 och 2004. Veckorna som studeras har alla en förbindelse med en händelse som kan kopplas till kärnkraft. Valet av kärnkraften kan ses med bakgrund i att det är en av de stora samhällsfrågorna, som intagit en nyckelroll i vår förståelse av det nutida samhället. Kärnkraften har som teknik betraktats som en lösning på många samhällsproblem, miljöproblem, energi och industriproduktion. När tekniken var ny satte den namn på vår tid och det talades om att vi gick in i atomåldern. Atomkraften har också visat sin kraft i samband med bomberna i Japan och dess kopplingar till kärnvapen och katastrofer och potentiella hot. I Sverige har den lett till folkomröstning och bildandet av ett nytt parti och varit inblandad i regeringssammanbrott.¹⁹ Det är alltså fråga om ett storskaligt tekniskt system av elproduktion som har en opinionsmässig betydelse. Den har i många fall framstått som en nyckelteknologi i det framstegsoptimistiska tänkandet. I vårt samhälle har kärnkraften inverkat starkt strukturellt under den tid den varit aktuell.²⁰

I kärnkraftens 50 åriga historia, från beslut till nuvarande produktion, ville jag hitta tre händelser som handlar om kärnkraft men uppvisar olika karaktär. Först har jag valt *Folkpartiets utspel 2004 om att bygga ut kärnkraften*. Jag uppfattade att de fick ett visst genomslag i media med den händelsen. Dessutom passar den väl in som en händelsetyp inom kärnkraftsdiskursen. Den andra är *Tjernobyl katastrofen 1986*, som för mig lever kvar i minnet som en stor händelse i media. Jag ville också hitta en händelse som funnits på medias agenda och som hade med kärnkraftens start att göra. Efter studier av forskning som berör den aktuella perioden²¹ så fann jag en händelse 1955 som jag ville studera närmare, konferensen; *Tekniken och Morgondagens samhälle* (Rigolettokonferensen). Tillsammans utgör detta tre typer av händelser inom en och samma diskurs som är kärnkraften. Jag har inte medvetet försökt hitta den största händelsen vid varje tidpunkt, utan snarare varit intresserad av olika typer av händelser inom samma ämnesområde vid olika tidpunkter.

Tar jag valet av år 1955 hör det samman med min läsning av Anshelms bok: *Mellan frälsning och domedag*, som ledde mig vidare till Lindströms bok; *Hela nationens tacksamhet*. Min handledare Lena Levin tipsade om Ekecrantz undersökningar inom händelseområdet. Detta ledde mig till undersökningen som redovisas i boken; *nittonhundrafemtiofem* som handlar om samma vecka 1955, som jag i denna undersökning följer. Gemensamt för denna litteratur är att de alla bland annat berör en händelse som tycks ha spelat en roll 1955; *Tekniken och morgondagens samhälle* - Rigolettokonferensen.

1986 valdes som nämnts därför att detta år var året då en kärnreaktor i Tjernobyl totalhavererade med åtföljande katastrof. Detta hände 26/4 – 1986 ett datum som jag börjar följa i massmedia för denna undersökningsperiod. Jag förväntar mig dock att finna material från och med 28/4 eftersom

¹⁹ Anshelm Jonas, *Mellan frälsning och domedag*, s15 – 19.

²⁰ Ibid.

²¹ Anshelm & Lindströms avhandlingar, samt Ekecrantz journalistik forskning aktuell period.

händelsen, enligt mina tidigare kunskaper, inte spreds till svensk media innan dess. Jag undersökte i detta fall därför 7 + 2 dagar för att försäkra mig om att nyheten inte funnits före 28/4.

2004 gick folkpartiet ut med att kärnkraften borde byggas ut istället för att läggas ner. Detta blev en relativt spriden nyhet och är därför också intressant att undersöka för att följa hur nyheten spreds i massmedia. Den är också intressant för att den nyligen har hänt, vilket kan ge mer kunskap om förändringar inom masskommunikationsområdet. Ännu en aspekt är att den tillför en annan form av händelse än de andra två.

Händelserna följs sedan genom att studera i *vilka* media och *när* händelsen har publicerats i de undersökta massmedierna.

2.3 Datainsamling

Materialet är de inslag som händelsen givit upphov till under en vecka i de olika massmedierna. De inslag som har publicerats studeras och rubrikerna i de olika medierna noteras. För att finna relevanta nyhetsinslag använde jag bibliotekstjänst förteckningar över svenska tidningsartiklar, mikrofilm och Statens ljud och bildarkiv för radio och TV inslag, samt olika databaser. Jag har även gjort sökningar via olika sökmotorer på Internet.

Artikelmaterial från press har samlats in under sommaren 2004 via mikrofilmläsning på Linköpings universitets bibliotek. Insamlandet gällande Motala Vadstena tidning gjordes på Motala kommuns bibliotek, samt i MT/VT arkiv i Motala. Radio och TV nyheter har beställts från Statens ljud och bildarkiv. Även Internet och olika databaser har använts, för att studera nätupplagor och artikelarkiv, samt litteratur och ämnesorienterade webbplatser. Materialinsamlingen har tydligt visat hur tekniken utvecklats under den studerade perioden. Insamlandet för varje händelse ger en bild av hur olika tekniska gränssnitt har använts i denna undersökning.

Studien är i sig också en händelse som bygger på en rad källor och som producerats med stöd av olika tekniska artefakter, dator, telefon & mobil, mikrofilmläsare, Internet, bredbandsnät, webbupplagor för tidningar, webbplatser, databaser, böcker, pappersupplagor av tidningar, arkiverade tidningar i krönikeformat, ljudband & bandspelare, CD, TV och VHS. Materialet är samlat och sedan organiserat och presenterat på ett akademiskt vis i denna uppsats.

De materialproblem som har funnits redovisas här i följande text. Statens ljud- och bildarkiv (Radio & TV) har främst material från och med 1979 eftersom arkivet startades då. Programmakarna referensbandar sedan 1979, enligt lagen om pliktexemplar. Äldre material från t.ex. 1950-talet kan de beställa från SVT, i den mån det finns. 1955 har jag hittat material ur två tidningar. I den tredje, Motala Tidning saknades två exemplar i deras arkiv för den 15/11 och 17/11, alltså för tisdag och torsdag den undersökta veckan. För den undersökta perioden fanns inga arkiverade TV eller Radio sändningar hos Statens ljud- och bildarkiv. Arkivet samlar heller inte in alla

lokala nyheter. Därför saknas material 1/5-4/5 1986, gällande Östnytt. Även Radio Östergötland har få inslag i materialet. De bandade radiosändningarna har ibland varit svåra att tidsbestämma till klockslag under dagen. Reportern i sändningen har ofta inte sagt vilken tid programmet sänds. Datum för de olika programmen har varit angivet i text på banden, vilket ofta gått att vidimera i innehållet. Det har också funnits enstaka exempel som varit omärkta, som jag har sorterat med ledning av de övriga mediernas innehåll. För 2004 saknas Radioinslag helt pga. av att sändningarna arkiveras 6 månader efter sändning. Detta gäller också normalt TV-program, men i detta fall har man hos ljud- och bild arkivet lyckats fått fram material från redaktionerna, dock inte från Östnytt.

För datainsamlingen har jag behövt använda 47 timmar. Sammanlagt har rubriker från 188 tidningsartiklar, 66 rubrikinslag från TV och 119 rubrikinslag från radio insamlats. Det angivna anspråket av tid gäller endast själva insamlandet, inte förarbete eller bearbetning av materialet.

Med rubriker menas för tidningsartiklar alla rubriker i tidningen gällande ämnet, från notis till huvudrubrik på första sida. För TV gäller insamlandet huvudrubriker, de rubriker som inleder programmen. Det förekommer i sändningarna också underrubriker dessa har inte insamlats. För Radion gäller samma tillvägagångssätt, jag har insamlat huvudrubriker, medan underrubriker ej insamlats. Ett undantag finns för lokalradion, där jag också iakttagit om händelsen överhuvudtaget funnits med. Samtliga rubriker finns specificerade i en rubrikförteckning som bilaga 1, i slutet av uppsatsen. Rubrikerna är exakt avskrivna från samtliga medier.

3. Teori

Även masskommunikation är ett begrepp som tolkas olika. I detta fall handlar det om att en händelse förmedlas av människor, rapportörer och Journalister, via ett tekniskt gränssnitt till många andra människor. Vid mötet mellan media och användare kan en inre dialog uppstå hos användaren samt en yttre dialog med andra användare eller grupper i samhället.

3.1 Mediefilosofi

Tre medieteoretiker som ofta förknippas med mediefilosofi är; Baudrillard, Bourdieu och McLuhan, jag låter deras tankar bilda en utgångspunkt i denna forskningsprocess. De tillhör en postmodern inriktning så som kritiker av etablerade kulturvärderingar och ifrågasättare av den verklighetsbild som byggts upp på de moderna tankarnas grundval. Baudrillard och McLuhan har också en metafysisk inriktning på det vis att de intellektuellt rör sig vid tillvarons gränsområden, av vad som är verkligt och vad verkligheten som vi ser egentligen har för grundläggande kategorier.²² Det går att dra paralleller till teoretisk filosofi och två av de grundläggande frågor som är kända som

²² Se källförteckning denna uppsats, samt Wadenström Ralf, Helsingfors Universitet Fil.fak. <http://www.mv.helsinki.fi/home/wadenstr/mediafilosofi/>

metafysiska; Är alla händelser orsakade? Hur förhåller sig medvetandet till materia?²³

Begrepp som materiellt ting, händelse, orsak och mänsklig handling och våra föreställningar kring dessa begrepp är redan förutsatta när vi samlar empirisk kunskap. De har ett samband med empirisk erfarenhet utan att vara empiriskt prövbara i vanlig mening.²⁴

Några välkända resonemang kring masskommunikation har kommit från McLuhan som förknippas med begrepp som ”media is the message” och ”the global village”. Mediet är budskapet och den globala byn, dessa uttryck ger mig bilden av en mycket övergripande teori. Med utgångspunkt i masskommunikation konstaterar jag att en av grundförutsättningarna för att masskommunicera är tekniken. Tekniken fungerar som ett gränssnitt mellan det som förmedlas och människan som läsare och användare av denna information. Ser man med ett historiskt perspektiv på masskommunikation kan man hävda att masskommunikation funnits så länge någon människa haft något att säga till många på en gång. En faktor som också har varit pådrivande i utvecklingen av retorikens konst. Men att själv bevittna en händelse eller att göra en upptäckt på egen hand är förmodligen det mest övertygande sättet att få veta något nytt. Men också att få reda på något nytt via massmedia kan ge mig en sorts tillfredsställelse. Är det en tillräckligt stor händelse är kanske en av de första handlingarna att höra av sig till någon närstående via telefon eller via ett textmeddelande (sms). Har du hört eller sett att det hänt någon *händelse*. Numer är det dessutom möjligt för många att meddela sig över stora avstånd.

I McLuhans teori handlar detta om hur vi byggt ut oss själva. Att vi har medierat massmediasystemet ut i världen via oss själva, med andra ord materialiserat det. När han formulerade *mediet är budskapet* är det en inkluderande rubrik för alla mänskliga artefakter och produktioner. Det handlar alltså inte bara om teknologi, men den inkluderas. Teknologin är i detta sammanhang en utbyggnad av de mänskliga sinnena.²⁵ Människan har med andra ord medierat sig själv till olika artefakter som hon omger sig med, eller som utbyggnader av oss själva. Samt att dessa artefakter är det medierade budskapet i sig själv. Artefakten är med andra ord själv en större del av masskommunikationen än innehållet. TV-apparaten är som artefakt ett budskap om oss från oss. Detta resonemang fastslår att ingen teknik åstadkommer något annat än att öka ut det som vi redan är. Inklusivt medieinnehållet, som är ett annat medium,²⁶ med exempelvis; nyheter, reklam och såpoperor.

The extensions of human consciousness were projecting themselves into the total world environment via electronics, forcing humankind into a robotic future. In other worlds, man's nature was being very rapidly translated into information systems

²³ Prawitz Dag, 1986, *Debattartikel 3/5 i DN s. 4*, Professor i teoretisk filosofi.

²⁴ Ibid.

²⁵ Willmott Glenn, 1996, *McLuhan, or modernism in reverse*, s 133.

²⁶ McLuhan Marshall, 2001, *Media*, s 19-23.

which would produce enormous global sensitivity and no secrets. As usual, man was unaware of the transformation.²⁷

Vår utbyggnad av känsel såg han i att de globala elektriska kommunikationssystemen började påminna om det centrala nervsystemet. ”*Det känner av händelser i och utanför kroppen*”. En annan reflektion var att elektriciteten inte lagrar någon materiell substans som magasineras eller förflyttas, den lagrar förmågelser och information.²⁸

I Jean Baudrillards teorier finns bland annat utgångspunkten att vi via media och kulturindustri förses med ett ständigt flöde av simulationer (bilder) och simulacra (tecken), dessa frikopplas alltmer från sin verklighetsanknytning och skapar sina egna betydelser. Detta leder till att vår tid präglas av att gränserna mellan det artificiella och verkliga är på väg att lösas upp.²⁹ Men medan McLuhan mer beskriver artefakternas och systemens budskap, så beskriver Baudrillard mer om mediernas innehåll och hur vår konsumtion av detta innehåll ger oss en illusorisk verklighetsuppfattning.

I en beskrivning tar han upp Polaroidbilden som ett extatiskt membran som avbildar det riktiga objektet. Att en av de önskade specialeffekterna av vår tid är att hålla och se ett objekt och dess avbild samtidigt. Som uppfattningen av ljus från den gamla fysiken eller metafysiken, i vilken varje objekt är tänkt att hemligt dubblera eller bilda ett negativ av sig själv. Detta kan vi ta in med våra ögon och uppleva, detta har blivit verklighet. Men det är ett drömtillstånd, en optisk materialisering av en magisk process. En avbildning ur en verklighetsåtergivare fabrik.³⁰ Med digitalkameran och den digitala fototekniken har vi gått ytterliggare ett steg till att få en ännu mer omedelbar avbildning av en yttre verklighet. Dessutom pågår nu expansionen av 3G tekniken som gör det möjligt att mobilt kommunicera i realtid med rörlig bild och ljud.

Baudrillard uttrycker att vår tid är dominerad av simuleringar i ett så kallat teckenvärlds schema. Att allting har en grund som kan liknas vid binär kod, fråga – svar, 1/0, stimuli och respons. Matrixen är alltid detta fortsätter han.³¹ Detta blir till en verklighet där kultur, åsikter och lagar utgör en del av denna matrix, som också bekräftas av massmedia.

Bourdieu har också presenterat ett kritiskt tänkande kring masskommunikation och massmedia. Bourdieu är kritisk mot den medietveckling han sett växa fram. En slätstruken enfrågedagordning, där journalisterna tittar på varandra för att rapportera om samma saker. Men också att i konkurrensen försöka hitta scoop som ger ett ökat antal tittare. Samt att mätningar av antalet tittare, är den allena rådande sista instans som får avgöra programmets fortsättning och inriktning.³² Problemet med att nå ut har växt,

²⁷ McLuhan & Bruce Powers, *The global village, Transformations in world life and media in the 21st century*.

²⁸ McLuhan Marshall, 2001, *Media*, s 405.

²⁹ Johansson Lars, *Evangelium enligt Matrix*, artikel i Tidskriften NOD nr 1 2004, s 14 – 25.

³⁰ Baudrillard Jean, 1989, *Amerika*, s 37.

³¹ Baudrillard Jean, *Symbolic exchange and death*, 62-69.

³² Bourdieu Pierre, 1998, *on television and journalism*.

tiden för svar har minskat och verkar minska än mer. Han avser då speciellt de olika personer som intervjuas, att de får för kort tid för att ge ett svar på en ställd fråga.³³

En reflektion över detta är att media kan verka för att bevara våra tankebanor inom rådande struktur och verklighetsuppfattning, istället för att utmana och utveckla vår verklighetsuppfattning och att detta kan leda till en upplevd verklighet som inte finns annat än i mediet. Massmedia kan ifrågasätta vår vardag och måla upp nya bilder av vardagen. Vi skulle då fundamentalt kunna ändra vårt sätt att tänka och se, vilket kunde leda till förändringsprocesser i samhället. Inom många samhällsområden går det att se att media har spelat en roll i de förändringar som sker och har skett och då i synnerhet TV. Men det är svårt att se om TV är ett pionjärforum för sådana förändringar, eller om TV bara speglar de samhällsförändringar som ändå skett. Detta resonemang går också att härleda till den sociala konstruktionen av verklighet. Med detta menas att människor konstruerar berättelser om sig själva och om samhället. Som byggstenar används upplevelser från våra konkreta erfarenheter och från mediediskurser, då vi konstruerar berättelser om vår verklighet.³⁴ Delar av vår upplevda verklighet är alltså byggd på sociala överenskommelser och konstruktioner. En del menar att det är möjligt att omdefiniera verkligheten och att detta kan vara en del av en lösning på ett upptäckt problem i samhället.³⁵

Det är inte heller det som händer i verkligheten som är det primära verklighetsunderlaget för nyheterna. Utan i nyheterna finns verkligheten inbäddad i olika typer av sociala och kulturella relationer som utvecklar sig mellan journalister och deras källor.³⁶ De rådande kulturella värderingarna kan också följa med i den text som förklarar en artefakt, vilket en undersökning av Mårdsjö visade. I det exemplet tillfrågades instruktörer om vad som var viktigast vid textdesignen av en instruktion, utfallet blev att det var att skapa en bra bild av tekniken. När samhällets värderingar ändras, ändras också synen på användare, teknik och samhälle. I en sådan process har retoriken en del både som påverkan på värderingar och hur retoriken blir inbyggd som ett påverkande drag i information och instruktioner.³⁷

De tekniska artefakterna ingår också i den ökande digitaliseringen av samhället, som är en process som närmast kan jämföras med elektrifieringen av samhället för hundra år sedan. Det nya omvandlas till det självklara. Samtidigt som samhället genomgår en genomgripande förändring.³⁸

³³ Bourdieu Pierre, 1998, *on television and journalism*.

³⁴ Höijer Birgitta 2000, *Risker, kommunikation och medier En forskarantologi*, Lidskog Rolf m.fl. s 69, 82.

³⁵ Ibid. Sundqvist Göran, 237.

³⁶ Sahlstrand Anders, 2000, *De synliga*, enligt fotnot Ericsson m.fl. s 13.

³⁷ Mårdsjö & Carlshamre, *Retoriken kring tekniken*, kapitel 5-7 s 142.

³⁸ Blucher Gösta, m.fl, 2003, *En Fysisk planering i det digitala samhället*, VINNOVA - TELDOK Rapport 148, s. 18.

3.2 Teknik & system

En kommunikationssituation kan beskriva dels vilka som kommunicerar; människa till människa, människa till maskin, maskin till maskin samt mellan människor via maskiner, dels om de kommunicerar med mediet eller en kombination av media i ljud, bild, text, data.³⁹ Masskommunikation kan också ses såsom beroende av och en del av ett stort tekniskt system, STS.

sådana komplexa och hetrogena system av fysiska strukturer och komplexa maskinerier 1) vars materiella komponenter är integrerade eller ”kopplade” över stora områden och över tiden, oberoende av deras specifika kulturella, politiska, ekonomiska och organisatoriska utformning, och 2) stöder eller möjliggör funktionen hos ett stort antal andra tekniska system, vars organisationer därigenom länkas samman.⁴⁰

En grund i systemperspektivet är att det består av delar som är starkt beroende av varandra. Samt att all teknik är delar som måste samordnas med varandra för att kunna fungera och att detta kan vara tätt eller löst sammansatta komponenter.⁴¹ Teknik är inte bara enstaka artefakter utan delar av komplexa system. En TV-apparat, radiomottagare, dator eller en tidning är inte bara en artefakt utan delar av ett större system.⁴² Sådana större system är telekommunikationssystemet, elsystemet och även kärnkraft som ses som ett eget stort system. De system där olika bas system länkas ihop till nya system med en egen funktion och identitet, kallas ett andra ordningens system.⁴³ Dit hör också masskommunikations och mediesystemen, som kombinerar olika andra tekniska system som el, telekommunikation och IT.

En grundläggande och välkänd modell över ett kommunikationssystem är *Shannon & Weavers* från slutet av 1940-talet. De beskrev kommunikationen som ett system där informationskällan ändrar meddelandet till signal som sänds via kommunikationskanalen, från sändare till mottagare. De såg tre problemställningar i ett kommunikationssystem; det tekniska, det semantiska och effektivitetsproblemet.⁴⁴ Med exemplet telefoner är kanalen ledning, signalen varierande elektrisk laddning på ledningen. Mottagaren/sändaren är en uppsättning apparater som ändrar ljudtrycket med olika elektrisk laddning. I muntligt tal, är informationskällan hjärnan, sändaren är ljudmekanismerna som producerar varierande ljudtryck (signalen) som överförs via luft (kanalen). När Radion används är kanalen rymd eller eter, och signalen är elektromagnetiska vågor som sänds. Mottagaren ändrar den mottagna signalen tillbaks till ett meddelande och överför den till destinationen. I sändningsprocessen är det vanligt och karaktäristiskt att vissa saker adderas till signalen som inte var menat av informationskällan. Dessa oönskade adderingar blir till dissonans i ljud, bild eller text, alla dessa ändringar kallas brus.⁴⁵ På nästa sida finns en figur av Shannon & Weavers modell.

³⁹ Ur programförklaring, VINNOVA, *Framtida kommunikationsnät*.

⁴⁰ Joerges 1988, Summerton Jane, 1998, *Stora Tekniska System*, i boken *den konstruerade världen*, red. Blomqvist & Kaijser.

⁴¹ Summerton Jane, 1998, kapitlet; *Stora Tekniska System*.

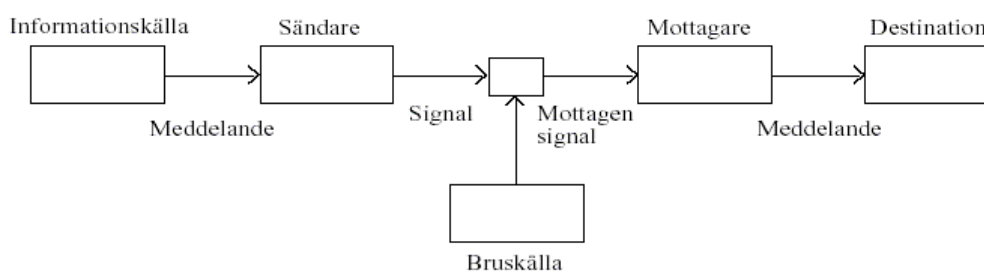
⁴² Ibid. s 22.

⁴³ Ibid. s 33.

⁴⁴ Shannon & Weaver, 1971 (1949), *The Mathematical Theory of Communication*, s 4-5.

⁴⁵ Ibid. s 7-8.

Figur 2.

Shannon & Weavers modell över ett generellt kommunikationssystem,⁴⁶ även kallad för transmissionsmodellen eller överföringsmodellen.

De flesta medieforskare är överens om att överföringsmodellen inte stämmer med hur det ser ut i samhället.⁴⁷ Denna insikt går att härleda till det förgående avsnittets slutdel om socialkonstruktion⁴⁸, att nyhetstexterna medverkar till att forma en viss verklighetsbeskrivning.

3.3 Massmedia

Massmedia begränsar jag här till; TV, radio, tidningar och Internet. Jag börjar med att belysa en av de utvecklingslinjer där massmedia befinner sig i vår tid. Detta brukar benämnas som en period av mediekonvergens, vilket visar hur medierna har förändrats under de senaste 10 åren då framförallt den tekniska utvecklingen i mediavärlden gått mycket snabbt. Från det att medierna har haft traditionella roller, både som organisation och producent, till en mer multimediedimensionell tillvaro. Med detta menas att många medieproducenter diversifierat sig mot att använda flera medieformer för att publicera sin produktion. Lokaltidningar som satsar på lokalradio, TV, Internet och utvecklas till mediehus som producerar alla former av medieinnehåll. Medieägare som köper upp flera olika former av media för att vara med på de marknader som kan bli de som ökar. Ännu är detta bara en utveckling som är i sin början, men som kanske fortsätter om mediebranschen fortsätter med en inriktning mot industriproduktion av text, ljud och bild.⁴⁹ En annan del i konvergensens är den tekniska med datorer, telesystem och TV, som via digitaliseringen blir en enhet.⁵⁰ Det går även se att flera tekniska artefakter kan förenas i datorn, som kan vara radio, TV och tidningswebbupplaga i en enhet.

⁴⁶ Shannon & Weaver, 1971 (1949), *The Mathematical Theory of Communication*, s 34.

⁴⁷ Levin Lena, 2003, *Massmedial gestaltning och vardagsförståelse - Versioner av en arbetsplatsomvandling*, s 24.

⁴⁸ Se sida 13 denna uppsats.

⁴⁹ Hvitfelt Håkan m.fl. 2000, *mediavärlden 2020*. Samt Ahlström Börje m.fl. 2001, *en föränderlig mediavärld, teknik, ekonomi, journalistik*, teldokrapport nr 141.

⁵⁰ Kylhammar Martin, Battail, Jean-François m.fl. 2003, *På väg mot en kommunikativ demokrati? sexton humanister om makten, medierna och medborgarkompetensen*, s 13.

3.4 Händelser i media

Ett av de centrala begreppen i undersökningen är händelse. Eftersom studien görs i en massmedia kontext så är det relevant att prata om mediehändelser, som kan vara av olika art. Levin belyser i sin avhandling den händelse som nerdragningarna på ett regemente betyder och den betydelse det har i en svensk småstad.⁵¹ En arbetsplatsomvandling som kommuniceras på olika arenor.⁵² Hon beskriver också nyhetstexter och samtal mellan människor som två kommunikativa arenor i samhället. Där nyhetstexter och samtal kring lokala händelser är några av de viktigaste kommunikativa aktiviteter som människor deltar i.⁵³ Nyheter är en del i förmandet av verklighetsbilden hos människor via deras idéer och tankar.⁵⁴

Människor får reda på aktuella händelser i samhället genom de nyheter som media rapporterar. Om man är direkt berörd har man också en mer direkt kännedom av vad som hänt, genom att ha observerat eller upplevt en händelse, kanske har det hänt något som påverkar eller ändrar ens vardag. Både nyhetsrapporter och samtal med andra kan utgöra viktiga informationskällor.⁵⁵ När en händelse uppstått hänvisar ofta lokala medier till större riksmidier och nyhetsbyråer. Sedan försöker man berätta om de eventuella lokala konsekvenserna eller händelseförloppen som kan inverka eller intressera läsaren. Det är också vanligt att en händelse speglas ur ett intertextuellt perspektiv där den sätts i samband med liknande tidigare händelser.⁵⁶

När något rapporteras kan det ofta vara trovärdigare om källan har en officiell status, i medias perspektiv. Vissa versioner av en händelse kan framträda mer eller mindre tydligt och ibland helt försvinna ur nyhetsrapporteringen. Läsaren kan bedöma medierapportering som delvis osäker, därför att ibland stämmer inte innehållet med vad som har hänt eller händer. Det är vanligt med polarisering i rapporteringen, mellan; vinnare – förlorare, uppgivenhet – oro, krisstämning - hoppfullhet, svart – vitt. En del händelser lyfts också fram på dagordningen tack vare en kommunikationsstrategi eller redaktionella bedömningar.⁵⁷ Media bevakar händelser som mottas av många människor som nyheter.

Massmedierna bör fungera som arena för kommunikation och främja demokratin genom att sakligt återge och medverka till åsiktsutbytet i samhället⁵⁸.

Nyheten bör betraktas som en händelse eller ett skeende i verkligheten som förmedlas via olika instanser, vissa blir nyheter, men det mesta sorteras bort. Det som styr är nyhetsprocessen och omvärldens villkor.⁵⁹

⁵¹ Levin Lena, 2003, *Massmedial gestaltning och vardagsförståelse - Versioner av en arbetsplatsomvandling*, s. 11.

⁵² Ibid. s 215.

⁵³ Ibid. s 14.

⁵⁴ Ibid. s 17.

⁵⁵ Ibid. s 215.

⁵⁶ Se även Ibid. s 225.

⁵⁷ Ibid. s 226.

⁵⁸ Ibid. s 21.

⁵⁹ Sahlstrand Anders, 2000, *De synliga*, s 57.

Inom medieforskningen ser man ofta nyhetshändelsen eller – skeendet och nyhetskällan som olika aspekter av en i grunden sammanlänkad enhet. Nyhetskällorna utgör en slags institution som ett slags nyhetsnät, vilket påverkas av och anpassas till nyhetsmediernas sätt att fungera. Nyhetsmedierna är också beroende av nyhetskällorna som leverantör av information och yttranden och nyhetskällorna är beroende av nyhetsmedierna som förmedlare av publicitet och offentlig uppmärksamhet.⁶⁰

3.5 Nyhetsredaktionen

Tidningstexter är planerade och strukturerade av personal på tidningarnas redaktioner. Skrivna av journalister och granskade samt redigerade innan de hamnar i tidningen. De bygger på flera olika material, som journalisterna sätter samman, andra texter, intervjuer, samtal, inom ramen för textens handling. De tillkommer i syfte att publiceras offentligt och har bearbetas av fler än en person. Den signerande journalisten är inte ensam ansvarig. Nyhetstexterna tillhör relativt fasta genrekonventioner, hur man beskriver händelser och människor i nyhetsartiklarna. De följer också en struktur där händelser och personer framställs med en journalistisk berättelsestruktur där berättelserna stödjer och framför vissa teser och teorier om världen. Texten produceras för att ett stort antal människor ska kunna förstå dem och ta del av innehållet.⁶¹

Fokusen som journalistiken riktar mot vissa händelser beror till en del på kreativa insatser men också om selektivitet. Redaktionskulturen har också en funktion som kan ge inriktningen på händelsekonstruktionen, som är en del av vinkeln. Detta kan tillsammans med journalistens egna tillvägagångssätt medföra att det som händer är det man *ser* hända, en del händelser blir aktualiserad medan andra inte upptäcks eller väljs bort.⁶²

Det är också viktigt att belysa att nyhetsvärderingen grundas på urval av nyheter och utformning eller vinkling av dem. Det finns en viktig dimension av kultur och tidsaspekter i detta urval, vilket kan ses i skillnader eller likheter i de världs- och samhällsbilder som är accepterade eller givna i en tid eller kultur, men inte i en annan. Annars kan man lätt lägga för stor vikt vid att personer i redaktion eller journalister gör urval endast ur sin verklighet som jobbande i ett medieföretag. Vilket då som Ekecrantz säger blir en bedömning störande fri från de kulturella och historiska aspekterna.⁶³ Hur nyheterna i medierna gestaltar samhället och vilka händelser, ämne och teman man talar om eller väljer bort blir en del av politisk och historisk verklighet. De konstitutiva dragen hos medierna och journalistiken är deras inriktning mot elitens beslut och förhävanden. Samt en orientering mot framtiden såsom beslutsfattare framställer den och en fokusering på konkreta händelser och faktsäckade texter. Han menar vidare att

⁶⁰ Sahlstrand Anders, 2000, *De synliga*, s 12.

⁶¹ Levin Lena, 2003, *Massmedial gestaltning och vardagsförståelse -Versioner av en arbetsplatsomvandling*, s 60.

⁶² Ekecrantz, Olsson, Widestedt, 1995, *nittonhundrafemtiofem Journalistiken och folkhemmet*, s 138.

⁶³ *Ibid.* s 31.

kombinationen av expert och fakta skänker neutralitet åt texten. Kulturellt strävar man efter att upprätta berättelser som gärna fortsätter och lockar läsaren att följa händelsen. Detta gör att de kan upprätta en gemenskap med läsarna.⁶⁴ Nyheter är en guide till nyliga och pågående händelser.⁶⁵ Nyhetsprocessen är i sig själv subjektiv. Journalister samlar material, intervjuar källor, konstruerar nyheter, placerar olika mening på informationen som orsakar förändringar. Exempelvis att informationen i Tjernobylfallet var ensidig därför att nyhetsinformationen var ett urval från staten som hade en gömd politisk agenda. Ensidighet kan leda till att innehållet påverkar läsarnas ideologi.⁶⁶

3.6 Händelsekategorier

I de studerade fallen i denna studie kan vi se att de tre händelserna som studeras har en koppling till kärnkraftsteknik. Min avsikt med studien är att studera masskommunikation, därför koncentrerar jag mig till de tre händelser som jag valt ut vid tre tidpunkter i kärnkraftens historia. Sen redovisas i vilken kronologisk ordning de publicerades som nyhet i massmedia, samt från vilken källa som dessa händelser förmedlades.

Men först ska jag försöka reda ut en del resonemang kring olika typer av händelser. Är händelsen betingad av natur eller kultur eller är det en kombination? Det går också att ställa frågan; har det som hänt verkligen hänt? Några olika försök att skapa kategorier för mediehändelser har gjorts. McQuail har i en modell föreslagit, minoritets-, rutin- och dramatisk-händelse⁶⁷ och Ekecrantz har utifrån Josep Casasús resonemang om kategorierna materialitet, aktualitet och publicitet, föreslagit konkret, abstrakt eller medial. Samt att det är i mellan dessa kategorier *händelser* uppstår.⁶⁸ Jag har också sett indelningar av händelser i dramatisk, konflikt och arrangerad. Med utgångspunkt i de ovanstående olika förslagen på händelse kategorier föreslår jag följande tre händelsekategorier eller typer:

Producerad

- En händelse som producerats på ett medvetet och målinriktat sätt. I ett sådant fall är källan till händelsen producenten till händelsen och dennes avsikt de värderingar samt verklighetsuppfattning som händelsen baseras på.
- Detta kan vara en händelse som baseras på en rapport eller en vision, men också någon form av handling som strejk eller presskonferens.

Empirisk

- Händelsen kan också uppstå ur forskning och ökad kunskap. I ett sådant fall är källan till händelsen den nya kunskap som presenterats

⁶⁴ Ekecrantz, Olsson, Widestedt, 1995, *nittonhundrafemtiofem Journalistiken och folkhemmet*, s 127.

⁶⁵ McQuail Denis, 1993, *Communication models*, s 275.

⁶⁶ Campbell Fiona, 1999, *The construction of environmental news*, s 16-17.

⁶⁷ McQuail Denis, 1993, *Communication models*, s 81.

⁶⁸ Ekecrantz Jan & Olsson Tom, 1990, *Mellan makt och marknad En studie av nyhetsjournalistik, Maktutredningen*, s 29.

och kanske bevisats, men också de forskare eller upptäckare som jobbat med ämnet.

Definitiv

- En händelse kan också uppkomma när något händer helt utan någons avsikt, hit räknar jag naturkatastrofer och andra katastrofer som i och för sig kan ha orsakats av den mänskliga faktorn. Händelsen är i ett sådant fall själva katastrofen eller olyckan och källan den eller det som är berättare/rapportör.

Dessa händelsekategorier avser jag senare använda i den empiriska redovisningen. I dessa tre fall kan man ändå tala om att något verkligen hänt, även om de inte alltid speglas i något som det går att ta på. En början för att kategorisera en händelse är att finna ut om den är en produkt eller konsekvens av kultur eller natur. En nyhet rapporteras till en redaktion från en källa, källan rapporterar en händelse som antingen har hänt eller en händelse av annan art. I vissa fall kan händelsen vara så stor att källans rapporter snabbt kan vidimeras i observerbara och mätbara konsekvenser för många observatörer. Kanske bara genom att se ut genom fönstret. Händelsen kan ha utlösts av både kultur och natur. Naturhändelser kan uppstå med eller utan mänsklig medverkan. Källan till en sådan händelse kan exempelvis vara en jordbävning eller klimatförändringar. Tekniken används för att sända information om händelser via massmedium för att sprida detta som nyheter till så många människor som möjligt, så att de får möjlighet att veta vad som hänt.

4. Fallstudier

Empirin utgörs av 373 nyhetsrubriker fördelade på Press, TV, Radio och Internet. Fallstudien 1955 baseras också på material från Litteratur (3 böcker) samt Press 7 artiklar. Fallstudien 1986 innehåller större delen av materialet, i denna förekommer också radioinspelningar. Den baseras därmed på material från Press, Radio och TV. Fallstudien 2004 är den enda där material från pressens Internet upplagor finns med. Den baseras på material från Press, TV och Internet. De här undersökta medierna är *Radio*; P3, P1 och Radio Östergötlands avseende nyhetssändningar. Samt *SVT*; TV1 och TV2 avseende, Rapport, Aktuellt, Östnytt samt enstaka avsnitt av Magasinet, Samtal framåt natten och Agenda. Samt ett urval ur *Dagspress*; Dagens Nyheter (DN), Östgöta Correspondenten (Corren) & Motala/Vadstena Tidning (MT/VT) och deras Internet upplagor.

De genrer som jag rör mig i vid nyhetsinsamlingen är i Tidningar; nyhetsartiklar, reportage, ledare, debatt, insändare, och för TV och Radio; nyhetsinslag, debatt- och studioprogram.

Det är naturligtvis möjligt att det kunnat gå att innefatta fler medier och få fram mer material ur andra källor än de jag hittat i denna undersökning. Men min förhoppning är dock att detta material räcker för denna undersökning

syfte. Här nedan redovisas fallstudierna med början för den som avser 1955. Därefter följer 1986 och slutligen 2004.

4.1 1955 - Tekniken och morgondagens samhälle

Det material som jag fann i detta fall omfattar sju artiklar. Konferensen fanns också väldokumenterad i avhandlingar och undersökningar som gjorts tidigare. Därför inkluderar jag en del material från litteratur, för att kunna beskriva händelsen mer ingående. Artiklarna har funnits under egna rubriker men i några fall varit en fortsättning från en förstasida. Konferensen *Tekniken och morgondagens samhälle*, även kallad Rigolettokonferensen, genererade nyhetsartiklar som publicerades i samband med att den hölls 1955 15-16/11⁶⁹. Som arrangör stod LO och SAP. I en tidigare undersökning av Ekecranz m.fl.⁷⁰ undersöktes den här aktuella veckan 1955 inom forskningsprogrammet Journalistikens roller. De skriver att veckan bland annat dominerades av svensk atompolitik.⁷¹ En händelse som det refereras särskilt till är teknikkonferensen. De ger exempel på att fyra tidningar innehållit artiklar från konferensen; Arbetarbladet, DN, Svenska Dagbladet och VLT. I min undersökning ingår av dessa DN. Dessutom ingår Corren och MT. Enligt Ekecranz innebar ofta det journalistiska arbetet på 1950-talet, ett accepterat samhällsansvar och ett samarbete med de olika institutionerna som var inblandade i arbetet med samtid och framtid.⁷²

4.1.1 Konferensen

Efter den internationella atomkonferensen i Genève augusti 1955 hade atomenergin fått allt större politisk betydelse som en symbol för välfärd och framåtskridande. Socialdemokratin gav också framtidsfrågorna en framträdande plats i sin planering av 1956 års andrakammarval.⁷³ Under hösten 1955 (15-16 november) hölls konferensen; *Tekniken och morgondagens samhälle*, syftet var att forskare och beslutsfattare skulle få tillfälle att mötas. Den samlade 700-800 deltagare⁷⁴ från hela Norden. Veckan innan konferensen presenterade Morgon Tidningen en stort uppslagen artikelserie med flera av de föredragshållare som skulle delta. De bevakade också konferensen och publicerade huvudföreläsningarna.⁷⁵ Huvudföredraget hölls av fysikprofessorn Torsten Gustafson som varit med i atomkommittén sedan dess start 1945, en man som också fungerade som rådgivare åt Tage Erlander.⁷⁶ Statsminister Erlander deltog också vid konferensen och höll anförande, även ecklesiastikministern Ivar Persson deltog.⁷⁷ En av dem som hade ett mindre anförande var Generaldirektören (GD) hos Vattenfall Åke Rusck, han presenterade planerna på två nya

⁶⁹ Ekecrantz, *nittonhundrafemtiofem Journalistiken och folkhemmet*, s 44.

⁷⁰ Ibid. s 21.

⁷¹ Ibid. s 44.

⁷² Ibid. s. 143.

⁷³ Lindström Stefan, 1991, *Hela nationens tacksamhet – Svensk forskning på atomenergiområdet 1945-1956*, s 141 – 142.

⁷⁴ Ibid. s 141.

⁷⁵ Ibid. s 141 - 142.

⁷⁶ Ibid. kapitel 2.

⁷⁷ Ibid. s 141.

atomkraftverk som skulle heta Adam och Eva⁷⁸. Ruscks tal blev en huvudnyhet i Morgon Tidningen dagen efter⁷⁹. I denna undersökning framgår att det också blev huvudnyhet i DN.

Teknikkonferensen pekade på atomenergin som en anledning till utvecklingsoptimism, som en del av den framstegstro som fanns förknippad med teknikutveckling. Denna sågs som en potentiell samhällsförändrande kraft, som hade stor betydelse bland annat för arbetarrörelsen.⁸⁰ Våren 1956 fattades beslut av regering och riksdag, om att satsa på utveckling av atomenergin som energikälla för civilt bruk, denna satsning blev känd som den svenska linjen.⁸¹ Även (s) 1956 års programskrift *Framstegens politik* förebådades.⁸² Utvecklingspotentialen hos industrin befanns mycket stor. Flera städer skulle värmas med atomkraft och morgondagens kvinnor skulle bli ingenjörer. Man ville visa att man stod inför ett nytt stadium i utvecklingen.⁸³ Det föreslogs också att tillgången på matematiska och tekniska begåvningar skulle mätas samt att den svenska forskningen skulle rustas upp.⁸⁴

Flera omständigheter gör teknikkonferensen intressant i min undersökning, inte bara att det är en av den undersökta veckans stora journalistiska händelser. Det framgår också av Ekecrantz undersökning, att det tydligt går att urskilja att allt kring automation och atomer tillhör en positiv pol. Året efter (1956) ägde den första konferensen om atomkraftens fredliga användning rum. En genomgående positiv koppling hittades mellan; automation, atomer, forskning, framsteg, välståndsutveckling och goda förhållanden. Medan det fanns negativa kopplingar mellan; traditionella energikällor, ångkraft, eltaxa, samt att SJ behövde elransonera vilket betydde kallare i tågvarnarna.⁸⁵

Vid en fortsatt läsning av Ekecrantz undersökning så var Arbetarbladet tillsammans med VLT först med nyheten om Vattenfallsstyrelsens planer på att bygga två kärnkraftsanläggningar som de skulle ha publicerat på tisdagen 15/11. Här kan det vara ett fel på datumet i Ekecrantz undersökning, eftersom nyheten skulle ha funnits publicerad på tisdagen. Detta var samma dag konferensen startade och dagen då Rusck gjorde sitt anförande, däremot kan det ha varit en artikel som på något sätt föregriper konferensen.⁸⁶ De första artiklarna som publicerades om det som hände på konferensen måste vara på onsdagen och då bland annat i DN och Corren. Hälften av de undersökta tidningarna i Ekecrantz undersökning, innehöll minst en artikel om atomer eller automation, vilket innebär 30 st. Av dessa innehöll hälften

⁷⁸ Lindström Stefan, 1991, *Hela nationens tacksamhet – Svensk forskning på atomenergiområdet 1945-1956*, s 141, samt DN 1955, första sidan 16/11 och Anshelm s 66.

⁷⁹ Ibid. Lindström, s 142-143.

⁸⁰ Lindström, s 141 - 142, Anshelm, s 25-26.

⁸¹ Se mer i Lindströms bok, *Hela nationens tacksamhet*.

⁸² Ekecrantz, *nittionhundrafemtiofem Journalistiken och folkhemmet*, s 136.

⁸³ Ibid. Olsson Tom, s 269.

⁸⁴ Ibid. s 21.

⁸⁵ Ibid. s 46.

⁸⁶ Ibid.

15st, en artikel från teknik konferensen 15/11 – 16/11.⁸⁷ Många av nyheterna var större från teknikkonferensen, speciellt de långa referaten.⁸⁸ En artikel med en annan vinkel som jag hittade i perioden, är ett uttalanden som vittnar om att det fanns viss eftertänksamhet.

Människans egenvärde hotas i vår teknikdominerade tid. Masskommunikationen har en kommunikativ multiplikations effekt där ett uttalande i en text kan nå miljoner människor.⁸⁹

Nyheten om teknikkonferensen hittade jag inte i MT men den fanns med i två artiklar i vardera Corren och DN. Men det fanns också nyheter som dök upp i alla de tre tidningar under veckan. Dessa handlade ofta om olyckor.

4.1.2 Novemberveckan 1955

Den undersökta veckan inleddes måndagen 14/11 och varade till söndagen 20/11. Det bör noteras att det bara fanns en radiokanal som drevs av radiotjänst, den fick senare namnet P1. Jag har inte funnit några inspelade program ifrån nyhetssändningarna i radion. TV var under denna tid på experimentstadiet i Sverige.⁹⁰

Inga artiklar om ämnet hittades vid datainsamlingen från tidningsarkivet hos MT i Motala. Dessutom saknades kopior av MT den 15/11 och 17/11, alltså för tisdag och torsdag den undersökta veckan. Med tanke på publiceringen i DN och Corren under onsdagen och torsdagen, hade det varit intressant att läsa torsdagens exemplar av MT. Eftersom det annars inte går att utesluta att de infört en artikel i ämnet just då. DN publicerar dagen efter konferensens start, en stor teckning på förstasidan där åtta konferensdeltagare, politiker och vetenskapsmän är avtecknade. Även Corren publicerade en teckning, men den avbildade enbart den planerade atomreaktorn.

På nästa sida följer först den bild som publicerades i DN, sedan en översiktlig genomgång av de rubriker till de artiklar som publicerades.

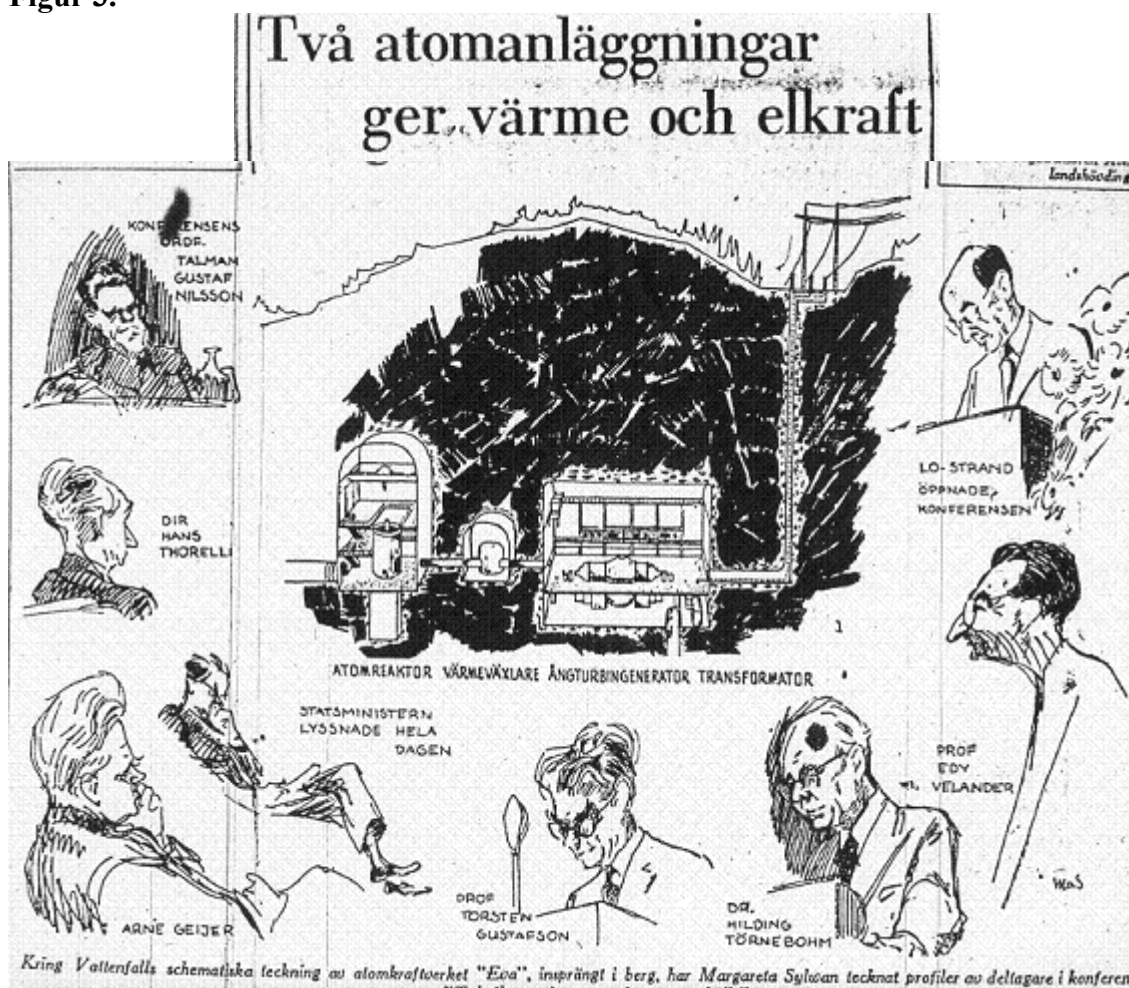
⁸⁷ Ekecrantz, *nittonhundrafemtiofem Journalistiken och folkhemmet*, s 44.

⁸⁸ *Ibid.* s 140.

⁸⁹ Ingelstam Erik, 1955 - 17/11, *artikel i Östgöta Correspondenten sid 5*, mikrofilm på Linköpingsuniversitetets bibliotek Humsam.

⁹⁰ Ekecrantz, *nittonhundrafemtiofem Journalistiken och folkhemmet*, s. 128.

Figur 3.

Teckning av Margareta Sylwan publicerad i Dagens Nyheter 16/11 – 1955. Bilden visar några av deltagarna vid teknikkonferensen och hur ett atomkraftverk kan se ut. Publicering av bilden i uppsatsen, är godkänd⁹¹ av Dagens Nyheter och bildens upphovskvinna Margareta Sylwan.

4.1.3 Materialredovisning

Händelse: *Tekniken och morgondagens samhälle*. (Rigolettokonferensen)

Publiceringar dag 1-7, 14/11 – 21/11 1955, fördelat per media.

Tabell 1. *Tabell över artiklar fallstudie 1955*

	Mån	Tisd	Onsd	Torsdag	Fred	Lörd	Sön
Press DN & Corren			a) DN - första + 1 artikel b) ÖC – 1 artikel	a) DN – första + 1 artikel b) ÖC – 1 artikel		1 ledare	

Tabellen visar översiktligt de dagar artiklar om konferensen var publicerade.

Rubrikerna 14/11 – 21/11 1955

Rubriksättarnas vinkling av konferensen såg ut som följer:

⁹¹ E-post bekräftelse, Lars Ekengren på DN 16/9 och telefonsamtal med Margareta Sylwan 22/9 2004.

Onsdag 16/11

Press, DN

- a) Två atomanläggningar ger värme och elkraft. *Se bilden ovan.*
- a) Sverige skall göra plutonium.

Corren

- a) Atomkraften och automationen ger nya utvecklingsmöjligheter.

Torsdag 17/11

DN

- a) Svensk forskning skall rustas upp.
- a) Basorganisationen planeras för den rena forskningen.

Corren

- a) Forskningens värde hävdas vid tekniska konferensen.

Lördag 19/11

DN

- a) Tekniken och morgondagens samhälle. *Ledare.*

Kommentar

På onsdagen när det först publicerades nyheter från teknikkonferensen handlar dessa uteslutande om atomkraften. Under torsdagen följs det upp av nyheter kring forskningens utveckling. Teknikkonferensen behandlas på lördagen på ledarsidan i DN. Det går också att se att händelsen har publicerats samtidigt i DN och Corren med samma rubrikvinkling.

4.1.4 Sammanfattning

Händelsen i form av en konferens ägde rum 15/11 – 16/11 – 1955, tisdag och onsdag. Det var en teknikkonferens med en stor uppslutning av ledande politiker, forskare och representanter från näringsliv. Konferensen bevakades på plats av journalister från DN, namn angavs inte på den som skrivit artikeln, däremot angavs namnet på den som hade tecknat bilden. Namnen på flera av deltagarna framgår också. De första artiklarna publicerades dagen efter på onsdag då både DN och Corren hade den med. Corren publicerade på torsdagen en artikel med en tecknad bild av ett blivande atomkraftverk. Correns artiklar var producerade av TT, medan DN hade eget material. I MT fann jag inga artiklar i ämnet.

Denna händelse är i grunden en ganska bred teknikkonferens. En av de större nyheter som genererades var dock från ett enskilt och mindre anförande som gjordes av Vattenfalls Generaldirektör Åke Rusck, ett anförande som för många hade ett överraskande innehåll.⁹² Det var alltså planerna på att bygga atomkraftverk som blev uppslaget på DN's förstasida med bild. Men också att konferensen handlade om teknik och forskning i en bredare mening blev publicerat. Händelsen har inte publicerats i någon dominerande utsträckning i de undersökta medierna. Ser man till övriga undersökningar som gjorts, synes den däremot ha fått en stor spridning sett till pressen som helhet. Av de data som hittats i denna undersökning, kan jag se att nyheten blev

⁹² Se mer i Lindström eller Anshelm.

publicerade i både DN och Corren samma dag, vilket visar en viss spridning. Även om den inte hittades i den minsta tidningen i undersökningen MT.

Om jag återanknyter till mitt tidigare resonemang kring händelsekategorier, så är detta en empirisk händelse. Den har samlat en vetenskapselit men också politiker, direktörer och journalister. Det som avhandlas på konferensen verkar ha sin grund i teknikforskningens upptäckter. För att ta atomkraften som exempel så var det en vetenskapligt bevisad teknik, som enligt många var mogen för att praktiskt användas. Men i Sverige hade den inte börjat användas utan vi stod inför ett sådant beslut. Perspektivet på analysen spelar här en avgörande betydelse. I detta fall är det kärnkraft som står i fokus, något som då inte fanns i produktion i Sverige. Men som på konferensen presenterades som en konkret plan och som möjlig att förverkliga. Den är inte i huvudsak en producerad händelse eller än definitiv händelse även om den kunde vara det som konferens, till viss del glider alltså kategorierna in i varandra.

Konferensen var också en händelse i sig. På konferensen uttalade sig Vattenfalls Generaldirektör, vilket också var en händelse inom konferensens kontext. Närvarande journalister förde innehåll från konferens och GD uttalande vidare till respektive tidning. Därifrån hade olika läsare möjlighet att ta del av detta innehåll.

Konferensen synes ha varit ett tydligt uttryck för den tidens anda och den fick troligen en viss betydelse för den fortsatta tekniko-optimistiska samhällsutvecklingen. Utifrån detta konstaterar jag att denna händelse har funnits och genererat flera andra händelser. En annan intressant aspekt är att den tekniska framstegsoptimismen visade sig bli omsatt till materiellt verkliga händelser, bland annat genom att i alla fall ett av de atomkraftverk som planerades också byggdes.

Det första mer kommersiella kärnkraftverket blev alltså Adam R-3. Den reaktor som föreslogs vid Teknikkonferensen 1955, som nog mera blev känt som Ågestaverket. Det fanns ett starkt lokalt motstånd mot planerna på bygget, men Kärnkraftverket byggdes gemensamt av Vattenfall och AB Atomenergi.⁹³ Det producerade elkraft och värme mellan 1963-1974 och är numera nedlagt och avvecklat. Kärnkraftverket låg insprängt i ett berg i ett friluftsområde vid Ågesta, söder om Stockholm.⁹⁴ 1/5 1969 var katastrofen nära, det framkom inte förrän en tidigare chef berättade det i DN 1993.⁹⁵

⁹³ Anshelm Jonas, 2000, *mellan frälsning och domedag*, s 50-53.

⁹⁴ Wikipedia, hämtad 2004-07-09, Internet. Artiklar i DN bl.a. Österman Per, 930413 och 930414.

⁹⁵ Österman Per, *Svår reaktorolycka i Ågesta*, artikel i DN 930413.

4.2 1986 - Tjernobyl katastrofen⁹⁶

Händelsen har den undersökta veckan dominerat nyhetsrapporteringen i media. Materialet uppgår till rubriker ifrån 148 tidningsartiklar samt 54 rubrikinslag från TV och 118 rubriker i Radion. Alla rubriker är exakt avskrivna, även de från radio och TV. Under datainsamlingen har jag också undersökt om det funnits något publicerat dagarna; lördag och söndag 26/4 och 27/4. Detta eftersom katastrofen inträffade på lördag natt 26/4. Men jag upptäckte att de första rapporterna fanns i media på måndag 28/4 och i pressen 29/4.

Upprinnelsen till att denna händelse blev en nyhet i Sverige är, förutom själva olyckan⁹⁷, att det på måndagen den 28/4 – 1986 manuellt uppmättes förhöjd radioaktivitet utanför kärnkraftverket i Forsmark. Detta ledde till att det slogs larm och kärnkraftverket utrymdes. Radio Uppland rapporterade om larmet och övrig media följde med. Snart visade det sig att radioaktiviteten kom någonstans utifrån. Det visade sig också att SSI (Statens strålskyddsinstitut) hade automatisk mätutrustning som hade mätt upp förhöjda värden redan på söndagen 14.00, som sedan rapporterats till en centraldator.⁹⁸ Dessa mätvärden upptäcktes alltså inte förrän efter larmet vid Forsmark.⁹⁹

På nästa sida redovisas först en tabell som ger en översiktlig bild av mediernas publicering av händelsen. Därefter följer en redovisning av ett antal huvudrubriker som varit publicerade i de olika medierna.

När det gäller radion redovisar jag en morgonsändning, en lunchsändning, en eftermiddagssändning och en kvällssändning i den mån det finns data för detta. För TV tar jag med respektive sändnings huvudrubrik. I något fall när huvudrubriken varit inledande tar jag också med nästa. Gällande press tar jag med första sidans huvudrubrik, i den mån jag bedömt att det finns fler huvudrubriker har de också tagits med. Jag redovisar rubrikerna dag för dag under veckan som gick, med början på måndag. Jag inleder med en kort text som summerar det totala antalet rubriker den dagen, varav ett urval redovisas. Redovisningen för var och en av dagarna avslutas med en kommentar. Observera även att det var valborgsvecka och torsdagen var första maj då inga tidningar gavs ut.

Hela rubrikmaterialet finns med som bilaga 1, i slutet av denna uppsats.

⁹⁶ Om denna händelse använder jag genomgående beskrivningen katastrof, jag har sett att beskrivningen olycka används ibland. Som jag uppfattat olyckan så ledde den till en katastrof, se även resumén sida 34.

⁹⁷ Se katastrof resumé sida 34 detta kapitel.

⁹⁸ Det fanns 4 automatiska mätstationer som registrerade nedfallet direkt till en huvuddator hos SSI Solna vid 14.00 tiden på söndagen. Det fanns ytterligare 21 manuella mätstationer. Nedfallet upptäcktes vid en rutinkontroll av en mätstation på Forsmark, måndag förmiddag. (P1 Morgonekot 6.00 Tisdag 29/4 1986)

⁹⁹ Det berodde bl.a. enligt Strålskyddsgruppen, på att det var helg. (P1 22.00 28/4).

4.2.1 Materialredovisning

Händelse: Tjernobyli katastrofen.

Publiceringar dag 1-7, 28/4 – 4/5 1986, fördelat per media

Tabell 2. Tabell över publiceringar i olika medier fallstudie 1986.

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
TV SVT 1 och 2	SVT a) Östnytt TV 2 19.15 – 19.30 b) Rapport TV2 19.30 – 20.00 c) Aktuellt TV2 19.30 – 20.00 d) Aktuellt TV1 21.00 - 21.30	a) ÖstnyttTV 2 19.15 – 19.30 b) Rapport TV2 19.30 – 20.10 c) Aktuellt TV1 21.00 -21.35 d) Magasinet TV2 22-22.45 e) Samtal framåt natten TV2 ca: 23.00	a) ÖstnyttTV 2 19.15 – 19.30 b) Rapport TV2 19.30 – 20.00 c) Aktuellt TV1 21.00 - 21.30	a) Rapport TV2 19.30 – 20.00 b) Aktuellt TV1 21.00 - 21.35	a) Rapport TV2 19.30 – 20.00 b) Aktuellt TV1 21.00 - 21.35	a) Rapport TV2 19.30 – 20.00 b) Aktuellt TV1 20.45 -21.00	a) Rapport TV2 19.30 – 20.00 b) Aktuellt TV1 21.00 -21.45
Radio-P1 & P3	5 sändningar Första på fm.	10 sändningar Första Morgonekot 5.45	10 sändningar Morgonekot vid 7.00	5 sändningar	8 sändningar	6 sändningar	6 sändningar
Press DN, Corren & MT/VT	Press	a) DN-första höger, 4 artiklar & 1 notis b) ÖC- första, 5 artiklar, 1 notis c) MT – första, 2 artiklar	a) DN - första höger, 18 artiklar, 1 ledare, 1 debatt & 7 notiser b) ÖC- första, 2 artiklar, 1 ledare samt TV recension c) MT – första, 4 artiklar	Ingen Tidning 1 maj	a) DN - första sidan, 19 artiklar, 1 ledare, 1 pressgrannar & 7 notiser b) ÖC- första, 7 artiklar, 1 ledare samt 5 notiser c) MT – 5 artiklar	a) DN - första sidan, 14 artiklar, 1 ledare, 1 pressgrannar & 1 notis b) ÖC- första, 6 artiklar, 1 krönika c) MT – första, 4 artiklar	a) DN - första sidan, 12 artiklar, 1 ledare, 1 debatt & 2 reportage samt 1 notis ÖC och MT utgavs inte

Tabellen visar översiktligt de dagar och antal artiklar som Tjernobyli-katastrofen var publicerad i media.

Rubrikerna 28/4 – 4/5 1986

Ett urval från rubriksättningens vinkling av katastrofen följer här nedan:

Måndag 28/4

Sammanlagt fanns det i materialet denna dag för radion 12 rubriker samt 8 TV rubriker. Här redovisas ett urval av första rubriker.

Radion

Nyhets-sändning på förmiddagen

a) Larm har utgått från kärnkraftverket i Forsmark i norra uppland, sedan man uppmätt radioaktivitet utanför anläggningen

Kvart i fem ekot

a) Ännu oklart varifrån radioaktiviteten över stora delar av Sverige egentligen kommer, men experter utesluter inte att utsläppet härrör från Sovjetunionen

TV2 Östnytt 19.15-19.30

a) Atomsmitta

TV2 Rapport 19.30-20.00

a) Stort larm, för hög radioaktivitet kring kärnkraftverket Forsmark

TV1 Aktuellt 21-21.30

a) Stor kärnkraftsolycka i Ukraina.

Kommentar 1

Här går det att se hur händelsen transporteras i de olika medierna under måndagen, från ett larm om utsläpp av radioaktivitet till en kärnkraftsolycka i Ukraina. Radion börjar sända nyheten först och när det första nyhetsprogrammet på TV (Östnytt) sänder, tas olyckan upp. Händelsen visar ett samspel i mediernas samlade rapportering, genom att läsa rubrikerna från de olika mediernas sändningar ges en samlad bild av händelsen. Sändningarna sker på olika tider vilket är en av orsakerna till detta samspel. Pressen har ännu inte hunnit publicerat något om händelsen. Händelsen har haft en bred spridning i medierna under dagen, det var en första nyhet hos samtliga medier.

Tisdag 29/4

Sammanlagt fanns det i materialet denna dag för radion 28 rubriker samt 14 TV rubriker och 14 tidningsartiklar. Här redovisas ett urval av förstarubriker.

Radion

Morgonekot (troligen 5.45)

a) Den Sovjetiska kärnkraftverksolyckan är förstas huvudämne.

b) Den värsta katastrofen i den civila kärnkraftens historia, tror USA experter idag.

Kvart i fem ekot

a) Första Sovjetiska medgivandet om kärnkraftsolyckan, en katastrof är Moskvaradions omdöme om olyckan som kan vara den allvarligaste i kärnkraftens historia.

Ekostudion

a) Inleder vi med de senaste uppgifterna i Sovjetunionen om olyckan i Tjernobyl, Ukraina.

b) Alla inom 30 km har evakuerats

TV2 Östnytt 19.15-19.30

a) Total förvirring "Gotland"

TV2 Rapport 19.30-20.10 (förlängt med 10 min)

a) Katastrofen i Sovjet

TV2 Magasinet

a) Senaste nytt om kärnkraftskatastrofen

2 000 döda och 15 000 evakuerade, bekräftat 2 döda.

TV1 Aktuellt 21-21.30 (förlängt med 5 min)

a) Höjd radioaktivitet, inte farligt

TV2 Samtal framåt natten

"det är mänskligt att fela"

Samtal med Marianne Frankenhaeuser, om teknikutvecklingen.

DN (6 artiklar, 1 första sida.)

a) Reaktorhaveri i Sovjet.

ÖC (6 artiklar, 1 första sida.)

a) ”Allvarlig olycka i Sovjetiskt kärnkraftverk”.

MT (2 artiklar, 1 första sida.)

a) Sovjet medger reaktorolycka.

Kommentar 2

Denna andra dag i rapporteringen så har händelsen spridit sig vidare till pressen, på de tre nivåerna. De fokuserar alla på att en kärnkraftsolycka skett i Sovjet. Övrig media börjar i rubrikerna tala om en katastrof samt att händelsen bekräftas från media i Sovjet. De kompletterar nyhets-sändningarna med program med utrymme för samtal. Men att som under måndagen se en nyhetsrapportering som utvecklas i medierna är inte tydligt. Istället verkar faktumet konstateras och en viss konsekvensrapportering börjar synas. Det finns även lugnande besked om att det inte är farligt.

Onsdag 30/4

Sammanlagt fanns det i materialet denna dag för radion 29 rubriker samt 9 TV rubriker och 39 tidningsartiklar. Här redovisas ett urval av första rubriker.

Morgonekot (troligen 7.00)

a) Den Sovjetiska kärnkraftskatastrofen dominerar förstås fortfarande nyheterna.

b) Nu börjar det verka som olycksreaktorn var en modern konstruktion, som t.o.m. hade skyddshölje.

Lunchekot

a) SSI varnar för nu befolkningen efter ostkusten från Uppland upp till Umeå, drick inte stillastående vatten.

Dagens eko kvart i fem

a) Fortsatt Sovjetisk tystnad om kärnkraftsolyckan, EC staternas ambassadörer i Moskva gör nu gemensam framstöt, kräver information om haveriet.

Radio Östergötland 17.00 (Inslaget långt in i sändning, ej toppnyhet.)

a) Nu får kärnkraftsolyckan i Sovjetunionen fler reaktioner i Östergötland, enligt apotekspersonal ringer många och frågar efter Jodtabletter.

Dagens eko P1 18.00-18.30

a) Det kan vara två reaktorer inblandade i kärnkraftsolyckan i Tjernobyl.

TV2 Östnytt 19.15-19.30

a) Radioaktivt - SSI varnar oss för att dricka stillaständevatten.

TV2 Rapport 19.30-20.00

a) Första bilderna av kärnkraftsolyckan

b) Två reaktorer brinner

TV1 Aktuellt 21-21.30 (förlängt med 15 min)

a) En andra reaktor skadad

DN (29 artiklar, 1 första sida.)

a) 2000 döda i olyckan Sovjet ber om hjälp.

b) Faran över i Sverige.

ÖC (5 artiklar, 1 första sida.)

a) Härdsmläta.

MT (5 artiklar, 1 första sida.)

a) Tusentals döda?

Kommentar 3

På den tredje dagen fortsätter en intensiv mediebevakning och händelsen är mycket dominerande. Det undantag som finns är Radio Östergötland som väljer att kommentera händelsen långt in i programmet. Det förekommer också en uppgift om att två reaktorer skulle vara skadade något som senare visar sig felaktigt. Felkällan är en experttolkning av en satellitbild, som också visas upp i sändning, men som är mycket otydlig. Annars tycker jag det finns markanta olikheter i valet av huvudrubriker i de olika programmen. Det är också sista dagen det finns data från Östnytt.

Torsdag 1/5

Sammanlagt fanns det i materialet denna dag för radion 16 rubriker samt 5 TV rubriker och 0 tidningsartiklar, pga att det är första maj. Här redovisas ett urval av första rubriker.

Radio

Lunchekot

a) Strålningsläget i stort oförändrat i Sverige sen igår, nya mätningar ska göras idag med flyg och bilar.

Dagens eko kvart i fem

a) Branden sägs nu vara under kontroll i Tjernobyl och uppgifter säger att strålningen avtar.

Ekonyheter (tid ej angiven)

a) Analyser av senaste satellitbilderna visar på explosion i kärnkraftsanläggningen i Tjernobyl och endast en reaktor är berörd.

TV2 Rapport 19.30-20.00

a) 1 maj i Moskva, på röda torget var det tyst om kärnkraftsolyckan.

TV1 Aktuellt 21-21.30 (förlängt med 15 min)

a) Reaktorhaveriet – fortfarande ingen information från Sovjet.

Kommentar 4

Eftersom det är första maj utkom inga tidningar. I övrigt fortsätter Radio och TV med rapporteringen om Tjernobyl, bl.a. korrigerar Radion uppgiften om att det skulle vara två reaktorer inblandade. De ger också uppgifter om att strålningsläget bevakas. TV koncentrerar sig på Sovjets tystnad kring katastrofen.

Fredag 2/5

Sammanlagt fanns det i materialet denna dag för radion 11 rubriker samt 3 TV rubriker och 47 tidningsartiklar. Här redovisas ett urval av första rubriker.

Radio

Radio Östergötlands lunch sändning

(utvisning och krav på stoppade kärnvapenprov först)

Under övriga nyheter;

Alla lantbrukare bör hålla sina kor inomhus uppmanar SSI, korna bör inte släppas ut under åtminstone de närmaste två veckorna.

Länsnyheter;

Upprepning som tredje nyhet

Lunchekot

Utvisningen är första nyhet.

a) Radioaktiva nedfallet i Sverige ifrån kärnkraftsolyckan i Sovjet finns kvar på marken, osäker information hittills till allmänheten, kan vi dricka mjölk och bör korna få beta fritt eller ska dom tas in? Ekot söker svar.

Dagen eko P1 16.45-17.00

Utvisningen är första nyhet.

a) Oro nu även också bland Svenska bönder efter maningar om att hålla djuren inomhus.

Radio Östergötland 17.00-18.00

Lokalnyheter;

a) Det blir konkurs, vi måste slakta om korna ska hållas inne mer än 3 veckor, det säger lantbrukare efter SSI larm idag.

Länsnyheter i sammandrag;

a) SSI uppmanar alla lantbrukare att inte släppa ut sina kor på bete, dom lantbrukare som redan har sina kor ute bör ta in dom och sen ta kontakt med veterinär för att få radioaktiviteten i mjölken kontrollerad säger SSI.

TV2 Rapport 19.30-20.00

Utvisningen är första nyhet.

a) Släpp inte ut korna.

TV1 Aktuellt 21-21.15

Utvisningen är första nyhet.

a) Ingen fullständig härdsmalta.

DN (28 artiklar, 3 första sida.)

a) Sovjet stänger reaktorer.

ÖC (14 artiklar, 2 första sida.)

a) Sverige hotas av nytt radiak moln.

MT (5 artiklar, ingen första sida.)

a) Vrede riktad mot Sovjet sorg efter Palme.

Kommentar 5

Det första jag lägger märke till är att det blivit en ny första nyhet, som handlar om en utvisning av Tjeckiska diplomater från Sverige. Detta gäller både TV och Radio, men inte pressen. Jag har också valt att redovisa det som fanns från Radio Östergötland, för att visa hur lokalradiorapporteringen kunde se ut. Lokalradion har annars inte någon stor omfattning i materialet. Det finns fokus på problemet att inte kunna ha korna på bete. I andra media är ko-frågan också utbredd. Pressen visar denna dag en större spridning i sina rubriker.

Lördag 3/5

Sammanlagt fanns det i materialet denna dag för radion 13 rubriker samt 6 TV rubriker och 30 tidningsartiklar. Här redovisas ett urval av första rubriker.

Radio

Morgonekot P1 7.00-7.30.

Första nyhet är ändring av studiemedelssystemet.

a) Nya mätningar i Sverige visar på upptill 1000 ggr högre halter av radioaktivitet i jord och växter.

Lunchekot

Bombterror i Tokyo, första nyhet.

a) Sovjetunionens premiärminister Nikolaj Ryshkov har inspekterat olycksplatsen i Tjernobyl.

Dagens eko kvart i fem

Utvisningen är första nyhet.

a) Kärnkraftsolyckan i Tjernobyl, Sovjetiska partitoppar besöker olycksområdet.

Dagens eko lördagkväll

Utvisningen är första nyhet.

a) Kärnkraftsolyckan i Tjernobyl, Sovjetiska partitoppar besöker olycksområdet.

TV2 Rapport 19.30-20.00

a) Sandbomber släckte branden.

TV1 Aktuellt 20.45-21.00 (flyttat pga schlager festivalen)

a) Sovjetisk skildring av olyckan i Västtysk TV.

DN (18 artiklar, 1 första sida.)

a) Släpp inte ut korna på bete.

ÖC (8 artiklar, 2 första sida.)

a) "Håll korna inne".

MT (4 artiklar, 1 första sida.)

a) "Släpp inte ut korna".

Kommentar 6

På lördagen visar radion upp tre olika första rubriker i sina sändningar, även Tjernobyl fanns med som första rubrik, totalt fanns fyra olika händelser som huvudrubrik i radion. TV håller sig däremot till kärnkraftkatastrofen. Pressen är idag däremot lika samstämmig som radion igår och håller sig till korna.

Söndag 4/5

Sammanlagt fanns det i materialet denna dag för radion 9 rubriker samt 9 TV rubriker och 18 tidningsartiklar i DN. Här redovisas ett urval av första rubriker.

Radio

Ekonyheterna (tid ej angiven)

a) Radioaktiviteten är fortsatt hög på Gotland och forskarna debatterar cancerriskerna.

Lunchkot Söndag

Toppmöte Tokyo är första nyhet.

a) SSI mätningar av gräs börjar nu bli klara, bönderna i Halland kan släppa ut korna på bete.

Dagens eko kvart i fem

Tokyo är första nyhet.

a) Dom svenska myndigheterna lägger pussel för att få en aktuell bild av läget kring kärnkraftverket i Tjernobyl, hur omfattande är egentligen katastrofen?

TV2 Rapport 19.30-20.00

Agapov första nyhet.

a) Släpp ut korna.

TV1 Aktuellt 21-21.45 (förlängt med 30 min, om kärnkraftens risker.)

a) Första rörliga bilderna från olycksplatsen vid kärnkraftverket i Tjernobyl.

DN (18 artiklar, 3 första sida.)

a) Skånekor släpps ut på bete.

(Corren och MT/VT utgavs inte.)

Kommentar 7

Även denna dag går det att se andra huvudrubriker än kärnkraftkatastrofen i flera av medierna. De första filmsekvenserna från platsen kan också visas. Korna kan så sakta börja släppas ut på bete igen. Det ser också ut som arbetet med att försöka klargöra omfattning och konsekvenser fortgår.

4.2.2 Sammanfattning

Händelsen i form av ett kärnkraftverkshaveri ägde alltså rum lördagen 26/4 - 1986. Det blev en stor nyhet i Sverige, den började publiceras på måndag morgon 28/4 av lokalradion i Uppland, som larm om misstänkt läckage från Forsmark. Under dagen utvecklades nyheten i Radio och TV till att handla om en stor kärnkraftsolycka i Ukraina. Pressen publicerade nyheten dagen efter 29/4 på tisdagen då DN, Corren och MT hade själva olyckan som rubrik. Hela veckans nyhetsutbud domineras av händelsen. Under veckan sker även en utvisning av Tjeckiska diplomater som också får stor uppmärksamhet. Det är speciellt på lördagen då radion uppvisar tecken på att Tjernobyl har blivit en andra nyhet. Den lokala radion har under veckan visat händelsen ett ganska svalt intresse, det var först när kornas bete blev hotat som de blev lite hetare. Sammanfattningsvis går det att se att nyheten spridit sig via lokalmedia till riksmidia och att Radio, TV och press från lokal- till riksnivå och liten till stort media, har tagit upp händelsen stort i sin nyhetsrapportering.

Detta är en *definitiv* händelse för att följa mitt tidigare resonemang kring händelsekategorier. En händelse som uppkommit utan någons avsikt, en katastrof som i och för sig har orsakats av den mänskliga faktorn. Händelsen har i första hand via det radioaktiva utsläppet berättat att den hänt. Det sker konsekvenser för människor och natur på olika plan, från att kor inte kan gå ut på bete till akuta skador och dödsfall. Det radioaktiva utsläppet bekräftats vid mätstationer, tekniska artefakter, som i Sverige avlästs av experter och berättats för massmedia, som i sin tur via tekniska artefakter har spridit informationen vidare till användarna av dessa artefakter. Nyheten bekräftas också från olika experter, satelliter och mätutrustningar världen runt, samt tillslut också från den nation där själva olycksplatsen finns.

Denna händelse skulle också ha kunnat vara producerad. Om exempelvis terrorister orsakat haveriet skulle händelsen varit producerad men ha en definitiv konsekvens. Jag menar med detta att kanske hade det hänt exakt samma sak, men skillnaden hade varit att det varit med avsikt.

Huvudhändelsen, att det var ett kärnkraftshaveri, höll sig oförändrad under den undersökta publiceringsperioden. Variationerna tycks ha uppstått i tolkningen av vad haveriet innebar för oss och till en del i haveriets storlek.

Figur 4.¹⁰⁰

*Foto av den havererade reaktorn i Tjernobyl, Ukraina. Bilden visar den söndersprängda reaktor fyra.*¹⁰¹

4.2.3 Resumé av händelsen i officiella källor år 2004¹⁰²

Tjernobylkatastrofen inträffade klockan 01.23 på lördagen den 26 april 1986. Två explosioner i följd förstörde reaktor 4, grafiten i reaktorn började brinna och kunde släckas först den 9 maj 1986.

Reaktorn vid Tjernobyl 4 skulle stängas av för rutinmässigt underhåll den 25 april 1986. I samband med detta planerades ett prov för att se om den egna turbinen skulle kunna leverera tillräckligt med elkraft för att driva kraftverkets pumpar vid ett eventuellt elavbrott på det yttre nätet. Tanken var att man på det sättet skulle kunna hålla igång kylvattenpumparna, som förser reaktorn med nödvändig kylning, till dess att de dieselmotordrivna generatorerna kommit igång med permanent nödmatning av elkraft.

Effekten minskades successivt, men vid 50% effektnivå gavs order från ledningscentralen för elnätet att ingen ytterligare sänkning skulle göras. Skälet var att kraftleveranserna från Tjernobyl 4 behövdes på grund av tillfällig kraftbrist på elnätet. Klockan 23.00 den 25 april fick Tjernobyl 4 tillstånd att fortsätta

¹⁰⁰ Enligt uppgift från frilansjournalisten Bo Levin var bilden publicerad på webbplats för vetenskapsinstitutet i Moskva 1995, och enligt dem fri att använda i samband med publikationer som handlar om Tjernobyl, fotografen uppges vara okänd.

¹⁰¹ Bilden är från [http://home1.swipnet.se/~w-18509/Tjernobyl Kärnkraft](http://home1.swipnet.se/~w-18509/Tjernobyl_Kärnkraft), av Bo Levin, text som fanns på original bild har tagits bort.

¹⁰² Källor är officiella dokument på Internet, från myndigheterna SSI och SKI i Sverige samt STUK i Finland. Hämtade 5/7 och 4/7 2004. Utom där annat anges. Se källförteckning.

effektnedgången. Avsikten var att sänka effektnivån till ca 30% och starta provet. Effekten sjönk då till bara några få procent, varför operatörerna ansträngde sig att öka reaktoreffekten. Omkring kl. 01.00 den 26 april nåddes 10% effektnivå. De flesta av effektkontrollstavarna var då utkörda utanför reaktorhärden. I detta läge var fördröjningstiden från eventuell initiering av snabbstopp till avstängning av kedjereaktionen cirka 20 sekunder. Trots detta fortsatte provet. Reaktorns effekt var instabil och operatörerna tvingades göra korrigeringar med kontrollstavarna var eller varannan sekund för att hålla effektnivån stabil. Då provet inleddes minskades eleffekten till kylvattenpumparna på grund av att turbinens varvtal minskade. Detta ledde till att flödet av kylvatten genom bränslekanalerna reducerades och att ånghalten därvid ökade. Reaktorns effekt ökade då på ett okontrollerat sätt på grund av instabiliteten. På mycket kortare tid än vad snabbstoppet hann med att hantera ökade reaktoreffekten till en nivå som uppskattats till 100 gånger högre än normal fulleffekt.

Denna plötsliga effekttökning ledde till att bränslet smälte och sönderdelades. Små heta bränslepartiklar reagerade med vattnet och utlöste en kraftig ångexplosion. En andra explosion inträffade två till tre sekunder senare. Vätgas, som bildats vid kontakten mellan överhettat bränsle och ånga, kan därvid ha spelat en avgörande roll.

De två explosionerna tillsammans med stora mängder utströmmande ånga förstörde reaktorhärden, överdelen av reaktor och taket på reaktorbyggnaden. Härden frilades och ett stort hett moln av starkt radioaktiva ämnen och grafit lämnade byggnaden. Plymen sträckte sig troligen en kilometer upp i luften. De tyngre delarna av plymen föll ner på marken i närheten av kärnkraftverket. De lättare ämnena, bland annat radioaktivt cesium och jod, blåste åt nordväst.¹⁰³

Enligt olika uppgifter dog 30 personer vid räddningsarbetet i april 1986, varav 28 av akuta strålskador inom fyra månader. Av de ungefär 600 personer som fanns vid anläggningen på olycksnatten, blev 134 akut strålskadade. Av de överlevande 106 personerna med akuta strålskador pågår en uppföljning. Elva av dem avled mellan 1987 och 1998. 2 000 barn uppges ha fått sköldkörtelcancer till följd av att radioaktiv jod tagits upp av kroppen via inandning av radioaktivitet och genom mjölk som innehöll radioaktivt jod. De skador som kan uppstå av strålning är akuta skador som uppkommer vid stråldoser över cirka 1 Sv. Samt skador på längre sikt, främst cancer, som kan uppkomma under en period av några år till tiotals år efter att man utsatts för strålning. I teoretiska beräkningar har man uppskattat att det inom 80 års tid har dött 30 000 människor i cancer i världen, som orsakats av Tjernobykatakstrofen. Dock är den enda cancerform där man statistiskt kan se en inverkan, sköldkörtelcancer hos barn. Strålningen kan också ge genetiska skador som kan ärvas av framtida generationer.

1986 evakuerades ungefär 116 000 människor i en zon med 3 mils radie runt reaktorn. Senare har ytterligare omkring 220 000 evakuerats. 5 miljoner människor uppges bo i de delar av Ryssland, Ukraina och Vitryssland som har en radioaktiv beläggning över 37 kBq/m². Reaktorområdet fick genomgå en kraftig sanering; bortforslande av kontaminerad utrustning, rengöring av byggnader, bortförande av 5-10 cm jord och asfalt. Detta ledde till stora mängder avfall och inom tremilszonen finns omkring 800 dumpningsplatser. Det finns också stora fält där helikoptrar, lastbilar och andra fordon har

¹⁰³ Urklipp SKI webbplats; <http://www.ski.se/extra/tools/parser/index.cgi?url=/html/parse/index.html>
Två rubriker är undantagna, texten löper i original mellan rubrikerna: Driftmässigtprov & bränder. SKI anger källa: Chernobyl. Ten Years On Radiological and Health Impact. OECD/NEA. November 1995.

samlats.¹⁰⁴ Numera är den havererade reaktorn inbyggd i en sarkofag, där det installerades ett kylsystem och en överbyggnad av betong, den blev färdig i slutet av 1986. Sarkofagen byggdes för att hålla i 30 år, men 1993 började den spricka. Omkring 600 000 personer deltog på olika sätt i uppröjningsarbetet efter katastrofen. De har särskilda intyg som bekräftar deras deltagande. Tjernobykastrofen inträffade under en tid då växter och djur var strålningskänsliga. Det var vår, en period av tillväxt och fortplantning. De första veckorna efter katastrofen var strålningsexponeringen mycket hög. Den var fortfarande hög under sommaren och hösten 1986. Strålningsexponeringen är numera någon procent av den ursprungliga. Inom tremilszonen har det observerats direkta skador på miljön. Skog i området utsattes för mycket höga strålningsnivåer de första veckorna efter olyckan. Uppskattningsvis 25-40 procent av skogen dog inom ett område på ungefär 3 000 ha. Barrträd och då särskilt tall, är känslig för strålning. En återhämtning av skogen har skett, men riskerna för genetiska skador behöver studeras.

Det finns inte några uppgifter om att någon växt eller djurart skulle ha blivit permanent utplånad. Men en ökad dödlighet och reproduktionsstörningar har rapporterats för vissa djurarter. Särskilt för arter som lever nära marken eller i jordlagren där koncentrationerna av radioaktiva ämnen var högst t.ex. möss och insekter. Några år efter olyckan tycks en återhämtning ha skett, men det behövs en fortsatt långsiktig uppföljning för att undersöka om det blir genetiska effekter till följd av den radioaktiva exponeringen.

Kostnaderna för saneringsarbetena har varit stora, Sarkofagen uppges ha kostat omkring 100 miljarder kronor att bygga. Den totala kostnaden för Tjernobykastrofen kan troligen vara omkring 1 000 – 2 000 miljarder kronor. Denna summa inkluderar kostnader för evakuering av 220 000 människor, saneringsarbete i de värst drabbade områdena och ersättningslivsmedel till strikt kontrollerade områden.¹⁰⁵

Europeiska utvecklingsbanken EBRD administrerar sedan 1997 insatserna för att finansiera ett förstärkt skydd runt den havererade reaktorn (Chernobyl Shelter implementation Plan – SIP). Projektet syftar till att få reaktor nr 4, Sarkofagen, till en miljö- och säkerhetsmässigt acceptabel konstruktion. Arbetet beräknas ta 8 till 10 år och kosta 768 miljoner dollar.

De uppgifter jag återgivit här ovan är ifrån officiella källor, jag vill tillägga att det finns andra källor som menar att konsekvenserna i de officiella dokumenten är en underdrift. Jag bedömer ändå att detta kan utgöra en kunskapsbas som de flesta tycks vara överens om, i alla fall som utgångspunkt.

¹⁰⁴ Elena, bilder av uppställningsplatser; <http://www.kiddofspeed.com/chapter6.html>

¹⁰⁵ Text källa från; Markvetenskap inom SLU 1999-09-29,
<http://www.mv.slu.se/ma/radio/radio/chern/radtjern.htm>

4.3 2004 - Folkpartiet vill bygga ut kärnkraften

Händelsen har undersökts 8 dagar, därför att nyheten publicerades först på en söndag. Så jag bevakar söndagen och påföljande kalendervecka. I detta fall bevakas alltså söndag till söndag. Materialet består av 13 rubrikinslag från TV och 22 rubriker ifrån tidningsartiklar samt 12 rubriker från tidningarnas webbupplagor. Alla rubriker är exakt avskrivna, även de från TV.

Denna händelse blev en nyhet med bakgrund av en energipolitisk rapport som tagits fram av en arbetsgrupp inom Folkpartiet. Rapporten publicerades på deras webbplats och ett pressmeddelande skickades ut, både rapport och pressmeddelande var daterade 4/4 - 2004. Samma datum framträdde Folkpartiets vice ordförande i SVT2 Agenda som startade 20.00, några minuter senare fanns nyheten publicerad på DN.se och i TT's nyheter.

Jag har här nedan valt att redovisa ett antal rubriker från olika media, dock inte radio, som i denna fallstudie ännu inte hunnit levererat sina arkiverade sändningar till Statens ljud- och bildarkiv. Därför har jag inte tagit del av dessa. För TV tar jag med respektive sändnings huvudrubrik. Eftersom det ofta endast varit en rubrik som gällt denna händelse så finns den med. Gällande press tar jag med ett urval av de rubriker jag hittat. Om det har varit fler än en rubrik, så har jag valt den som rubricerat den artikel som placerats mest framträdande. Jag redovisar rubrikerna dag för dag under veckan som gick med början på söndag. Jag inleder med en kort text som summerar det totala antalet rubriker den dagen, varav ett urval redovisas. Redovisningen för var och en av dagarna avslutas med en kommentar. Observera att det var påskvecka och fredagen var långfredag då inga tidningar gavs ut.

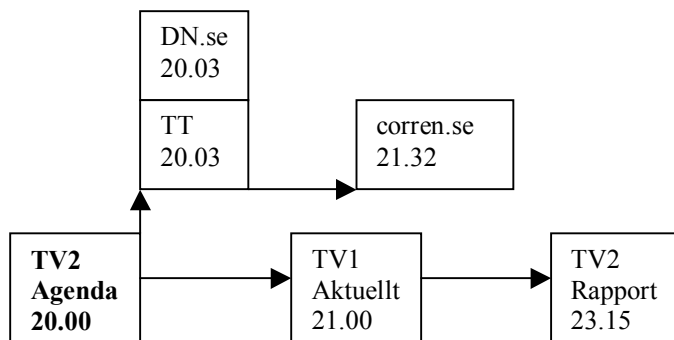
4.3.1 Materialredovisning

Händelse: Folkpartiet vill bygga ut kärnkraften.

Publiceringar dag 1-8, 4/4 – 11/4 2004, fördelat per media.

För dag 1 har jag gjort denna figur för att visa tidsbandet mellan publicering i de olika medierna.

Figur 5.

Publiceringar dag 1: Söndag 4/4 2004 i kronologiskordning.

Tabell 3. Tabell över publiceringar i olika medier fallstudie 2004.

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	H	Lördag	Söndag
TV	a) <i>SVT Morgon</i> 6.00-9.30 7 repetitioner b) <i>Rapport TV1</i> 19.30-20.00	<i>SVT Morgon</i> 6.00-9.30 Kommentarer och debatt 7.10 – 7.30					
Press DN, ÖC & MT/VT	DN – Första sidan, 1 artikel. ÖC - notis	DN - Notis första & 5 artiklar ÖC – artikel	DN - debattinlägg ÖC – Ledare MT – notis första, 1 artikel	DN - Notis första, för ledare ÖC – artikel MT – notiser, andra tidningar		MT- fråga på stan	DN – 1 signerat & v. som gick
Internet dn.se corren.se mt.se	DN - 3 artiklar (+1 söndag) ÖC – 1 artikel (+1 söndag)	DN – 1 signerat	ÖC - Ledare	DN – Ledare + 1 artikel ÖC – 1 artikel			DN – 1 signerat

Publiceringar dag 2-8, 5/4 – 11/4 2004, fördelat per media.

Noteringar press:

DN har eget material, (egna journalister) både i pappersupplaga och i internetupplaga.
 ÖC använder 100% TT nyheter både i pappersupplaga och i internetupplaga.
 MT har eget material, men händelsen finns inte publicerad i deras internetupplaga.
 Det var påskvecka och fredagen var långfredag då tidningarna inte gavs ut.

Rubrikerna 4/4 – 11/4 2004

Rubriksättarnas vinkling av Folkpartiets uttalande såg ut så här:

Söndag 4/4

Det fanns sammanlagt 3 rubriker i TV, samt 2 rubriker i webbupplagor. Här nedan redovisas dessa rubriker.

TV2 Agenda 20.00-21.00

a) Barsebäck ska inte väck, Folkpartiet vill strunta i folkomröstningen.
30 minuters inslag.

TV2 Aktuellt 21-21.15

a) Folkpartiet kan tänka sig att bygga ut kärnkraften

TV1 Rapport 23.15 – 23.20

a) Folkpartiet vill stoppa avvecklingen av kärnkraften

DN.se Införd 20.03

a) Folkpartiet vill ha fler kärnkraftverk.

Corren.se Införd 21.31

a) Folkpartiet vill satsa på kärnkraft.

Kommentar

Rubrikerna visar upp en stor likhet mellan medierna. Händelsen sprids snabbt. Händelsen är också en första rubrik.

Måndag 5/4

Det fanns sammanlagt 8 rubriker i TV, var av 7 i SVT morgon och 3 rubriker i tidningsartiklar, samt 4 rubriker i webbupplagor. Här redovisas ett urval av första rubrikerna.

TV1 SVT Morgon 6.00-9.30

a) Bygg ut kärnkraften för miljöns skull. *Upprepas varje halvtimme under sändning.*

TV1 Rapport 19.30 – 20.00

a) Mer kärnkraft istället för gas och olja.

DN

a) Fp vill bygga ut kärnkraft.

DN.se

a) Folkpartiet vill ut på scenen igen.

Corren

a) Folkpartiet vill satsa på kärnkraft.

Corren.se

a) Fp:s utspel splittrar de borgerliga.

Kommentar

Denna dag börjar med att SVT morgon sänder sitt nyhetsinslag sju gånger med samma huvudrubrik. Ett liknande tema har rapport, kravet på kärnkraft sätts in i en miljökontext, men här kommer inslaget på slutet. Tidningarna upprepar sina webbrubriker från gårdagen, DN har den på första sidan. Medan deras webbupplagor hittar nya vinklar.

Tisdag 6/4

Det fanns sammanlagt 2 rubriker i TV, de återges båda här och 7 rubriker i tidningsartiklar, samt 1 rubrik i DN's webbupplaga. Här redovisas ett urval av första rubrikerna.

TV1 SVT Morgon 6.00-9.30

a) Statsvetare om folkomröstningar. *7.10.*

b) Debatt med Björklund (fp) och Pernilla Zethraeus (v). *7.20-7.30.*
” folkomröstningars giltighet”

DN

a) Gammalt krav i nytt utspel.

DN.se

a) Miljövänner för kärnkraft.

Corren

a) Fp's utspel kan splittra de borgliga.

Kommentar

Här följer SVT morgon upp nyheten med en expert och en debatt om folkomröstningars giltighet, det är inte med som någon huvudrubrik. Corren upprepar sin webbrubrik från gårdagen, DN har den på första sidan som notis, som sedan följs upp inne i tidningen med samma rubrik som fanns på webben under gårdagen. Dagens DN webbupplaga har ny rubrik.

Onsdag 7/4

Det fanns sammanlagt 4 rubriker i tidningsartiklar, samt 1 rubrik i Correns webbupplaga. Här redovisas ett urval av första rubrikerna.

DN

a) Inlägg: Kärnkraft.

Corren

a) Det behövs nytänkande.

Corren.se

a) Det behövs nytänkande.

Motala Tidning

a) Folkpartiet.

Kommentar

Nu har händelsen svalnat lite, men inte helt, för Motala Tidning publicerar nu den för första gången. DN och Corren publicerar artiklar på sidan 2 som debattinlägg och ledare. Corren.se har samma ledare som pappersupplagan.

Torsdag 8/4

Det fanns sammanlagt 5 rubriker i tidningsartiklar, samt 3 rubrik i webbupplagor. Här redovisas ett urval av första rubrikerna.

DN

a) "Kärnkraft.....".

DN.se

a) "Vansinnigt med vinstmaximering på el".

Corren

a) Kärnkraftsutspel 25 år efter galna onsdagen.

Corren.se

a) Kärnkraftsutspel 25 år efter galna onsdagen.

Motala Tidning

a) Politisk passivitet.

Kommentar

Nu har DN en ledare i både i webb- och pappersupplagan. Corren har samma artikel i båda upplagorna. Motala Tidning publicerar några notiser från andra tidningar.

Fredag 9/4

Ingen tidning (Långfredag)

Lördag 10/4

Detta var den enda rubrik som fanns denna dag.

Motala Tidning

a) Tycker du att kärnkraften ska byggas ut?

Söndag 11/4

Det fanns 2 rubriker i tidningen DN var av en redovisas här, samt 1 rubrik i DN's webbupplaga.

DN

a) Nya perspektiv och mer energi.

DN.se

a) Nya perspektiv och mer energi.

Kommentar

Här är DN ensam kvar, de publicerar samma artikel under signerat i sina båda upplagor. I pappersupplagan har man också med en notis på ämnet från veckan som gick.

4.3.2 Sammanfattning

Händelsen var i detta fall i form av ett uttalande i TV samt ett pressmeddelande och en rapport. Händelsen var att ett politiskt parti (fp) vill att kärnkraften i Sverige ska byggas ut. Händelsen får en framskjuten placering i media på söndagskväll och måndagsmorgon då den är en huvudnyhet. Under tisdagen är den också relativt välspredd i medierna, senare under veckan tunnas den ut till debattinlägg, ledare och notiser. Men händelsen finns representerad i något av medierna under hela veckan. Sammanfattningsvis går det att se att nyheten spridit sig till de medier som ingår i undersökningen. Först till TV samt DN's och Correns webbupplagor, samma dag händelsen släpptes. Motalatidning publicerade den första gången på onsdagen. Pressen har varit det media som publicerat händelsen i störst utsträckning både i pappers- och webbupplagor, där man publicerat från lokal- till rikspress. Händelsen fick också en hel del inslag i TV. Huruvida den varit med i Östnytt har jag inte kunnat undersöka då jag inte haft material därifrån. Intressant är också att se hur Internet skapat utrymme för en ökad publiceringshastighet för pressen, där de också når ut via en annan artefakt än den traditionella papperstidningen.

Enligt de tidigare händelsekategorierna är denna händelse *producerad*. En händelse som har planerats och placerats i media på ett medvetet och målinriktat sätt, i hopp att man skulle nå en publicering. Huvudhändelsen höll sig också tämligen oförändrad under publiceringsperioden. Likt ett reklambudskap som vilar på en upprepningsmetodik. I detta fall är källan till händelsen producenten och dennes avsikt kan förstås vara av varierande art. Det kan vara ett sätt att dra till sig uppmärksamhet för att likt en produkt marknadsföra sig eller att man har värderingar och åsikter som man vill föra ut och om möjligt finna anhängare till. I detta fall är händelsen baserad på en rapport som förebådar en annan politisk inriktning när det gäller kärnkraft, än den rådande politiska inriktningen.

Som mediehandling är denna händelse också definitiv, den har hänt i media. Men i kontexten för denna studie är den producerad för media och därför indelad i kategorin producerad.

4.4 Sammanfattning av fallstudie resultat

De tre fallstudierna har visat på tre olika händelser vid tre olika tidpunkter sett över en femtioårsperiod som genererats av kärnkrafttekniken. Händelserna har kategoriserats i *producerad*, *empirisk* och *definitiv* händelse. Detta har gjort det enklare att urskilja händelserna ur den verklighet som legat till grund för den nyhetsrapportering som studerats. Under perioden har artefakterna för användarna utvecklats från att vara Radio och Press; till TV, Radio och Press; för att nu vara TV, Radio, Press och Internet. Dessutom har

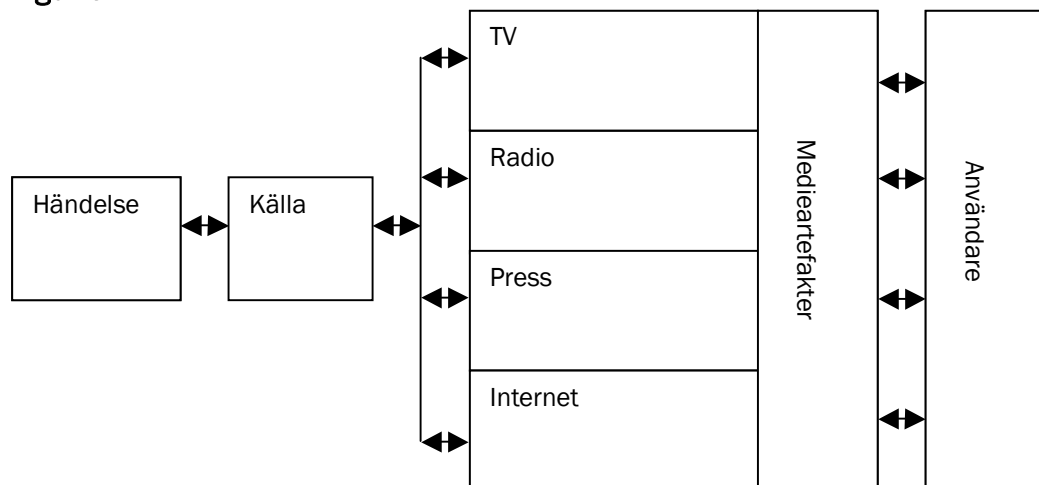
både Radio och TV ökat sitt kanalutbud markant. Händelserna har haft sitt ursprung i en konferens, en katastrof och en rapport/pressmeddelande. 1) Konferensen förmedlades av pressjournalister till tidningens läsare. 2) Katastrofen upptäcktes vid avläsning av en mätutrustning, där ett radioaktivt utsläpp uppmätts. Experter rapporterade till journalister, så publicering kunde ske i media till användarna av de olika medieartefakterna. 3) Rapporten förmedlades i ett uttalande i TV av en politisk företrädare och via ett pressmeddelande till redaktioner så publicering kunde ske i olika medier till dess användare. Det går också se att de tre händelserna hade koppling till kärnkraft som en anledning till utvecklingsoptimism, sen som en anledning till en katastrof och för att år 2004 återigen kopplas till en miljökontext som en problemlösare.

En utvecklingslinje som går att följa är att det 1955 var ett medieutbud som gjorde att vi som människor var antingen läsare eller lyssnare av den nyhet som händelsen givit upphov till. 1986 var vi antingen tittare, lyssnare eller läsare, men utbudet av kanaler hade växt så det fanns flera kanaler att välja på. 2004 har vi ett medieutbud som kan nås via flera olika artefakter, som gör det befogat att tala om användare av dessa artefakter. Händelserna tas upp i ett masskommunikationssystem där de bearbetas av yrkesmänniskor, för att sedan spridas som nyheter via olika artefakter till artefakternas användare. Användarna har möjlighet att; titta, lyssna eller läsa in nyheten.

4.5. Masskommunikationssystemet

Denna undersökning har gjorts i ett händelseorienterat perspektiv. Masskommunikationssystemet som har synliggjorts har jag avbildat i nedanstående modell. Modellen är orienterad mot att upptäcka och förstå uppkomsten av de händelser som ger upphov till nyhetsförmedling. Användare är alla de människor som på något sätt använder kommunikationssystemet, det ger också ett utrymme för att det finns människor som inte gör det.

Figur 6.

En modell av masskommunikationssystemet.

Denna modell kan ses som en anpassning och utveckling av Shannon & Weavers transmissionsmodell som närmare presenterades under avsnitt 3.2. Shannon & Weavers modell har fokus på den tekniska delen av kommunikationssystemet. Avsikten med den här presenterade modellen är att ge en översiktsbild av det masskommunikationssystem som blivit synligt i denna undersökning.

Modellen i figur 6, visar olika delar av masskommunikationssystemet. Händelsen kan ha ett ursprung i en naturdimension, kulturdimension eller i en kombination av dessa ur upplevd verklighet. I denna undersökning har händelserna kategoriserats i *producerad*, *empirisk* eller *definitiv*. Det är ett förslag som säkert kan utvecklas. Kategoriseringen uppvisar också att det blir en glidande skala där kategorierna tenderar att överlappa varandra. Min uppfattning är att detta inte behöver vara ett hinder, utan att det öppnar för en användning som kan varieras beroende på forskningskontext och perspektiv. Mellan händelse och källa finns en dubbelriktad pil, för att visa på det samband och utbyte som finns. Vid den empiriska händelsen i denna undersökning, fanns journalister representerade på konferensen som var en del av händelsen men också en källa. En annan del av händelsen var uttalandet av en Generaldirektör, som då också blev en källa i pressen. Så även här går det att se en överlappning. Tar vi den producerade händelsen så var den baserad på en rapport från folkpartiet, som också hade en representant som berättade om förslaget i TV. Han var också en medproducent av händelsen som medlem i den arbetsgrupp som författat rapporten. När det gäller den definitiva händelsen så blev den upptäckt via en avläsning av en mätutrustning, som mätt upp ett utsläpp. Händelsen kunde senare också bekräftas av bilder och rapporter från katastrofplatsen, som då också blir källor.

Källan har förutom växelverkan med händelsen också en sådan mot massmediumet. Detta eftersom medierna ofta söker källor som kan bekräfta en händelse. I många fall kan någon av deras anställda själv också bekräfta händelsen och då också fungera som källa i rapporterna om den.

Massmedierna är en enhet som alla har rapporter om olika händelser. De har en teknisk möjlighet att publicera nyheter samtidigt. Det är en ganska ny situation att Pressen kan vara samtidig med Radio och TV via sina webbupplagor. Därför är också de olika medierna ordnade i en jämn linje i figuren, för att illustrera den simultana möjliga publiceringen.

Medieartefakterna i sin tur är det sätt som användaren kan ta del av nyhetsutbudet. Men det är också via artefakter som detta nyhetsutbud samlas in, eller medieras. För många är artefakterna troligen detsamma som media. Men egentligen är de en del av ett och samma masskommunikationssystem.

Användaren och medieartefakterna har en form av relation, i den kommunikation som sker. Jag måste trycka på lite knappar för att apparaten ska fungera eller bläddra i tidningen. Sen finns även relationen mellan innehållet och användaren. Innehållet kan ge upphov till både en inre och

yttre dialog. Användaren kan också arbeta på något av medierna. Då används artefakter för att sköta olika delar av arbetet med att publicera en händelse.

Dessa samband visar också på de olika gränserna som finns i modellen, dessa utgörs av gränssnitt. Här går utvecklingen inom den tekniska designen mot att göra dessa gränssnitt så transparenta som möjligt. Att artefakten ska anpassas mot människans kognitiva förmågor och på så vis minska avståndet mellan användare och artefakt.

5. Diskussion

Om vi återknyter till det mediefilosofiska avsnittet så verkar vår ihop byggnad med olika artefakter vara en del av den nuvarande verkligheten. En reflektion är att vi som kollektiv redan är till en del maskin. Det som på ett individuellt plan brukar kallas cyborg. I stora delar av världen är vi redan som kollektiv en cyborg. En fråga som kan vara relevant i detta sammanhang är om tekniken och maskinerna ger oss service eller om det är vi som ger dem service? Eller kanske det är en växelverkan i en ömsesidig relation?

Det är också möjligt att urskilja de olika nivåerna av masskommunikations-systemet som olika gränssnitt mot den del av verkligheten som förmedlas. Jag tänker då på tekniken, artefakterna, redaktionen och vårt eget kognitiva gränssnitt. Den gemensamma inriktningen tycks också vara att försöka få dessa gränssnitt att bli mindre synliga.

Intressant är det faktum att den teknikoptimistiska hållning som visades upp i nyhetsbevakningen av konferensen *Tekniken och morgondagens samhälle* 1955, tycks leva kvar år 2004. Då kärnkraften återkommer som en problem lösare av miljöproblem än en gång, när folkpartiet vill bygga ut kärnkraften. Skillnaden är att det denna gång är ett enskilt parti som ligger bakom nyheten. Samt att det har varit en katastrofhändelse i mellan. Vad man kan dra för slutsats av det är oklart. Kanske tyder det på någon form av kulturedundans.

Vid lyssnandet på alla medieinslag om Tjernobyli, förundrades jag av den roll väderleksrapporten fick, det var nämligen högintressant om det skulle falla regn eller hur vindarna skulle blåsa. Det var lätt att konstatera att om vinden blåste åt rätt håll, så blåste den till någon annan. Vilket betydde att något annat land med andra människor fick möta det radioaktiva molnet. Bara det inte blåser eller regnar på oss, tycktes budskapet vara. Sen kan man fundera på om vi inte haft ett kommunikationssystem med massmedier. Om vi inte hade vetat om Tjernobyli? Skulle vi ha märkt något av katastrofen utan experter och tekniska hjälpmedel?

Slutligen till de medierade planer som presenterades på konferensen 1955. Dessa optimistiska framtidsplaner blev också till verklighet, händelsen hände genom att kärnkraften byggdes och vi lever med denna verklighet idag. Liksom Professor Gudomlikov i operakomedin *Ärret*, experimentet lyckades men det blev inte riktigt som det var tänkt så det måste reverseras.

Källförteckning

- Ahlström Börje m.fl. 2001, *en föränderlig medievärld, teknik, ekonomi, journalistik*, Teldokrapport nr 141.
- Aleksijevitj Svetlana, 1998, *Bön för Tjernobyl En framtidskrönika*, Ordfront.
- Anshelm Jonas, 2000, *Mellan frälsning och domedag – Om kärnkraftens politiska idéhistoria, Sverige 1945-1999*, Brutus Östlings Bokförlag Symposion.
- Baudrillard Jean, 1998, *The consumer society – myths & structure*, SAGE.
- Baudrillard Jean, 1993, *Symbolic exchange and death*, SAGE.
- Baudrillard Jean, 1989, *America*, Verso.
- Blucher Gösta, m.fl, 2003, *En Fysisk planering i det digitala samhället*, Vinnova - Teldokrapport 148, Pdf.
- Buordieu Pierre, 1998, *on television and journalism*, Pluto press UK.
- Blomqvist Pär och Kaijser Arne (red), *Den konstruerade världen, tekniska system i ett historiskt perspektiv*, Brutus Östlings bokförlag Symposion.
- Campbell Fiona, 1999, *The construction of environmental news: a study of Scottish journalism*, Ashgate.
- Carlsson Ulla m.fl. 2003, *Mångfald i medieforskningen*, Nordicom.
- Dagens Nyheter <http://www.dn.se>
- Drotner Kirsten m.fl. 2000, *Medier och kultur : en grundbok i medieanalys och medieteori*, Studentlitteratur.
- Elena, *Kiddofspeed - GHOST TOWN - Chernobyl Pictures - Motorcycle Ride through Chernobyl*, <http://www.kiddofspeed.com/default.htm> Uppdaterad 2004, hämtad i augusti 2004.
- Ekecrantz, Olsson, Widestedt, 1995, *nittonhundrafemtiofem Journalistiken och folkhemmet*, JMK Stockholms universitet.
- Ekecrantz Jan & Olsson Tom, 1991, *Så Sant som det är sagt, källor och konstruktioner i journalistiken*, Rapport 1/91 SIM.
- Ekecrantz Jan & Olsson Tom, 1990, *Mellan makt och marknad En studie av nyhetsjournalistik*, Maktutredningen.

Ekström Mats & Larsson Larsåke m.fl. 2000, *Metoder i kommunikationsvetenskap*, Studentlitteratur.

Folkpartiet, 2004-04-04, *Delrapport: Ny energipolitik för Sverige*, Pdf. www.folkpartiet.se Hämtad juli 2004.

Folkpartiet pressmeddelande, 2004-04-04, *Fp: Tillåt ny kärnkraft*. www.folkpartiet.se Hämtad juli 2004.

Hvitfelt Håkan m.fl. 2000, *medievärlden 2020*. Gunnar Nygren, Lund Studentlitteratur.

Ingelstam Erik, 1955 - 17/11, *artikel i Östgöta Correspondenten sida 5*, mikrofilm på Linköpingsuniversitetets bibliotek, juli 2004.

Johansson Lars, 2004, *Evangelium enligt Matrix*, artikel i Tidskriften NOD nr 1, 2004.

Johanson Karl Johan, *Tjernobylolyckans konsekvenser i närområdet*, Markvetenskap inom SLU. <http://www.mv.slu.se/ma/radio/radio/chern/radtjern.htm> Sidan uppdaterad 1999-09-29 av Sverker Forsberg, hämtad juli 2004.

Kroon Åsa, 2001, *Debattens dynamik*, Linköpings Universitet, Tema kommunikation.

Kylhammar Martin, Battail Jean-François m.fl. 2003, *På väg mot en kommunikativ demokrati? sexton humanister om makten, medierna och medborgarkompetensen*, Carlsson.

Levin Bo, *Tjernobyl Kärnkraft*, <http://home1.swipnet.se/~w-18509/> Sidan uppdaterad 2004, hämtad juli 2004.

Levin Lena, 2003, *Massmedial gestaltning och vardagsförståelse - Versioner av en arbetsplatsomvandling*, Tema Kommunikation Linköpings Universitet.

Lidskog Rolf m.fl. 2000, *Risker, kommunikation och medier En forskarantologi*, Studentlitteratur.

McLuhan Marshall, 2001, *Media*, Tranan.

McLuhan Marshall, 1989, *The global village: transformations in world life and media in the 21st century*, Oxford University Press.

McLuhan Marshall, 1965, *Understanding media the extensions of man*, New York McGraw-Hill.

McQuail Denis, 1993, *Communication models*, Longman.

Merriam Sharan, 1994, *Fallstudien som forskningsmetod*, Lund, Studentlitteratur.

Motala/Vadstena Tidning <http://www.motalatidning.se/>

Mårdsjö Karin & Carlshamre Per, 2000, *Retoriken kring tekniken*, Studentlitteratur.

Prawitz Dag, 1986, *Debattartikel 3/5 i DN s. 4*, Professor i teoretisk filosofi, Stockholms universitet.

Palm Jenny, 2004, *Makten över energin*, Tema teknik och social förändring Linköping Universitet.

Sahlstrand Anders, 2000, *De synliga*, JMK Stockholms universitet.

Shannon & Weaver, 1971, *The mathematical Theory of Communication*, University of Illinois press.

Statens kärnkraftinspektion, *Tjernobylyolyckan*,
(Källa: Chernobyl. Ten Years On Radiological and Health Impact. OECD/NEA. November 1995.) Hämtad SKI Webbplats 5/7 2004.

Statens ljud- och bildarkiv <http://www.ljudochbildarkivet.se/>

Statens strålskyddsinstitut, Moberg Leif, 2001, *Kärnkraftsolyckan i Tjernobyl - En sammanfattning femton år efter olyckan*,
http://www.ssi.se/kaernkraft/tjernobyl/tjernobyl_15.pdf
Hämtad SSI 5/7 2004.

Strålsäkerhetscentralen Finland (STUK), Salomaa Sisko m.fl. *15 år sedan olyckan i Tjernobyl*. <http://www.stuk.fi/svenska/nyheter/tjernobyl.html>
Uppdaterad 27.08.2001, Hämtad 7/4 2004.

Sylwan Margareta, upphovskvinna *figur 3 i denna uppsats*, bildens användning, e-post bekräftad av Lars Ekengren på DN 16/9 och i telefonsamtal med Sylwan 22/9 2004.

Vadstena Akademin, 2004, *Operakomedin Ärret*, Gamla teatern i Vadstena.
<http://www.vadstena-akademien.org/> Hämtad augusti 2004.

Vetenskapsinstitutet i Moskva, 1995, *figur 4 i denna uppsats*, bilden publicerad på deras webbplats. Hämtad på Bo Levins webbplats för publicering i denna uppsats. Enligt e-post uppgift 15/9 - 2004 från frilansjournalisten Bo Levin, är bilden fri att använda i samband med publikationer där Tjernobyl ingår, fotografen uppges vara okänd.

VINNOVA, Programförklaring, *Framtida kommunikationsnät*,
forskningsprogram för 2001-2005.
<http://www.vinnova.se/main.aspx?ID=7A5F7EBD-5D7A-4211-9564-FC0B2ABE915C> Hämtad juli 2004.

Wadenström Ralf, *mediefilosofi*, Helsingfors Universitet Fil.fak.
<http://www.mv.helsinki.fi/home/wadenstr/mediafilosofi/>
Hämtad juli 2004.

Wibeck Victoria, 1997, *Att skapa en affär*, Magisteruppsats, Tema K
Linköpings universitet.

Wikipedia, *Ågestaverket*, <http://sv.wikipedia.org/wiki/%C5gestaverket>
Hämtad 2004-07-09.

Willmott Glenn, 1996, *McLuhan, or modernism in reverse*, University of
Toronto Press.

Yin, R.K. 1989, *Case Study Research – Design and Methods*, London,
SAGE.

Österman Per, 930413, *Svår reaktorolycka i Ågesta*, artikel i DN.

Östgöta Correspondenten <http://www.corren.se>

Bilaga 1

Medierubriker som har insamlats för fallstudier

Artikelrubriker fallstudie – 1955

Artiklar funna i Dagens Nyheter (DN) & Östgöta Correspondenten (ÖC).

Onsdag

DN 1955-11-16 Två atomanläggningar ger värme och elkraft.

Första sidan.

DN 1955-11-16 Sverige skall göra plutonium.

Fortsättning sida 5.

ÖC 1955-11-16 Atomkraften och automationen ger nya utvecklingsmöjligheter. *Sida 8.*

Torsdag

DN 1955-11-17 Svensk forskning skall rustas upp.

Första liten.

DN 1955-11-17 Basorganisationen planeras för den rena forskningen.

Fortsättning sida 10.

ÖC 1955-11-17 Forskningens värde hävdas vid tekniska konferensen.

Sida 8.

Lördag

DN 1955-11-19 Tekniken och morgondagens samhälle.

Ledare sida 2.

Fallstudie – 1986

Nyhetsinslag i Radions P3, P1 och Radio Östergötland, samt i TV1 och TV2 avseende; Rapport, Aktuellt, Östnytt samt enstaka avsnitt av Magasinet och samtal framåt natten. Samt dagspress; Dagens Nyheter (DN), Östgöta Correspondenten (Corren) & Motala/Vadstena Tidning (MT/VT).

Mediearkivet samlar inte alla lokala nyheter. Därför saknas material 1/5-4/5 gällande Östnytt. Även Radio Östergötland har få inslag i materialet.

Måndag 28/4

Radion

Nyhetsändning förmiddag

a) Larm har utgått från kärnkraftverket i Forsmark i norra uppland, sedan man uppmätt radioaktivitet utanför anläggningen

Nyheter ifrån ekoredaktionen 12.30 (troligen)

a) Utsläppet kring kärnkraftverket i Forsmark har ännu inte fått någon förklaring, men det kan vara så att det radioaktiva utsläppet inte kommer från kärnkraftverket (Forsmark) utan ifrån atmosfären utifrån.

b) Källor i Tammerfors hade förhöjda värden igår.

Dagens Eko eftermiddag

a) Fortfarande oklart varifrån radioaktiviteten över stora delar av Sverige kommer

b) Blickarna riktas mot Sovjetunionen

c) Det kan röra sig om härdsmlta

d) Inget fel på de svenska kärnkraftverken

e) Kritiska Forsmarks anställda undrar varför utrymningen tog så lång tid

Kvart i fem ekot

a) Ännu oklart varifrån radioaktiviteten över stora delar av Sverige egentligen kommer, men experter utesluter inte att utsläppet härrör från Sovjetunionen

b) Inga fel på svenska kärnkraftverk

c) Varför tog utrymningen av Forsmark så lång tid?

Nyhetsstudio P1 22.00-22.10

a) En större kärnkraftsolycka har ägt rum i Sovjet

TV2 Östnytt 19.15-19.30

a) Atomsmitta

b) Kärnkraftverk kring Finska viken

TV2 Rapport 19.30-20.00

a) Stort larm, för hög radioaktivitet kring kärnkraftverket Forsmark

b) Var är läckan?

c) Ukraina

TV1 Aktuellt 21-21.30

a) Stor kärnkraftsolycka i Ukraina.

b) Förhöjda halter i hela Skandinavien

- c) Birgitta Dahl i studion,
- krav på att stänga kärnkraften

Tisdag 29/4

Radion

Morgonekot 5.45?

- a) Den Sovjetiska kärnkraftverksolyckan är förstås huvudämne
b) Den värsta katastrofen i den civila kärnkraftens historia, tror USA experter idag.

Ekonyheter 6.00-6.10

- a) Vad hände egentligen i det Sovjetiska kärnkraftverket?
b) Sovjetiska myndigheter tiger om olyckan
c) USA tror att det rör sig om en härdsmalta

Ekonyheter (tid ej angiven)

- a) Fortfarande knapphändiga uppgifter om vad som hände i det sovjetiska kärnkraftverket
b) USA säger att Harrisburg var inget mot det här
c) Här i Sverige dröjde det ett helt dygn innan allmänheten informerades om radioaktiviteten

Nyheter från ekoredaktionen (tid ej angiven)

- a) Den radioaktiva strålningen över Sverige efter den sovjetiska kärnkraftsolyckan, har av allt att döma minskat

Ekonyheter

- a) Fortfarande oklart vad som hände i det Sovjetiska kärnkraftverket
b) Nya mätningar av radioaktivitet på Gotland inatt

Ekostudion

- a) Inleder vi med de senaste uppgifterna i Sovjetunionen om olyckan i Tjernobyl, Ukraina
b) Alla inom 30 km har evakuerats

Nyheter från ekoredaktionen

- a) Den ungerska radion rapporterade i förmiddags att ett okänt antal människor skadades i samband med reaktorolyckan utanför Kiev
b) Under natten och morgonen har man vid Studsviks energiteknik utanför Nyköping, gjort mätningar av den radioaktivitet som nått Sverige

Lunchekot P1 12.30-13.00

- a) Om kärnkraftsolyckan i Sovjetunionen
b) Fortfarande mycket tyst i Sovjet om olyckan
c) Befolkningen är nu evakuerade i ett område med tre mils radie

Dagens eko 16.00

- a) Just nu kl. 16.00 börjar SSI en presskonferens i Stockholm där man informerar om resultaten av de mätningar man gjort av radioaktiviteten efter kärnkraftsolyckan i Sovjetunionen

Kvart i fem ekot

- a) Första Sovjetiska medgivandet om kärnkraftsolyckan, en katastrof är Moskvaradions omdöme om olyckan som kan vara den allvarligaste i kärnkraftens historia

Dagens eko P1 18.00-18.30

- a) Om kärnkraftsolyckan i Tjernobyl
b) Kan vara den allvarligaste i kärnkraftshistorien
c) En katastrof medger man nu i Sovjetunionen
d) Det är en härdsmalta, det verkar experterna överens om

TV2 Östnytt 19.15-19.30

- a) Total förvirring "Gotland"
b) Nedfallet minskar

TV2 Rapport 19.30-20.10 (förlängt med 10 min)

- a) Katastrofen i Sovjet
b) Reaktorn brinner
c) Förnyad kritik mot Sovjetisk information
d) Stäng barsebäck

TV2 Magasinet 22.00-22.45 (förlängt)

- a) Senaste nytt om kärnkraftskatstrofen
2 000 döda och 15 000 evakuerade, bekräftat 2 döda.
b) USA erbjuder hjälp
c) Studiodebatt, Daleús och ordf. Industriförbundet

TV2 Samtal framåt natten (Cirka 23.00 pga förlängda Magasinet.)

"det är mänskligt att fel"

Samtal med Marianne Frankenhaeuser, om teknikutvecklingen.

TV1 Aktuellt 21-21.30 (förlängt med 5 min)

- a) Höjd radioaktivitet, inte farligt
- b) Allt mer tyder på härdsmlta
- c) Skyddsmasker och skyddsrum ska skydda Svenskar
- d) Sovjetisk Tv medger

DN

- a) Reaktorhaveri i Sovjet.
- b) Stor kärnkraftsolycka i Sovjet.
- c) Atommoln in över Sverige.
- d) Maten kan förorenas.
- e) Kritik mot beredskapen.
- f) Sovjet erbjuder experthjälp.

Första sidan höger.

Sidan 6, forts. från sida 1.

Sidan 6.

Sidan 6.

Sidan 6.

Sidan 6, notis.

ÖC

- a) "Allvarlig olycka i Sovjetiskt kärnkraftverk".
- b) Strålningslarm över Sverige efter rysk kärnkraftsolycka. *Sida 8.*
- c) "Fick ingen förvarning".
- d) Läcker ännu.
- e) "Reaktorolyckan omfattande".
- f) Mätning vid Forsmark.

Första sidan.

Sida 8.

Sida 8.

Sida 8.

Sida 8 notis.

MT

- a) Sovjet medger reaktorolycka.
- b) Strålningslarm i Sverige efter reaktorolyckan i Sovjet. *Sida 19.*

Första sidan.

Onsdag 30/4

Radion

Morgonekot (troligen 7.00)

- a) Den Sovjetiska kärnkraftskatastrofen dominerar förstås fortfarande nyheterna
- b) Nu börjar det verka som olycksreaktorn var en modern konstruktion, som t.o.m. hade skyddshölje
- c) USA experter har sett reaktorn på satellitbilder och berättar hur det ser ut
- d) Vi har dom senaste svenska mätvärdena och internationella reaktioner, bl.a. kan Finland nu tvingas ompröva sitt kärnkraftsprogram
- e) Vi har svenska pressens kommentarer idag och efter 7.30 ett samtal om kärnkrafts säkerhet

Ekonyheter (tid ej angiven)

- a) Det Sovjetiska kärnkraftverket i brand, Amerikansk spionsatellit har lågorna på bild
- b) Sovjet medger 2 döda, men befolkningen har utsatts för kraftig strålning i flera dygn
- c) Nedfallet i Sverige var störst i Uppsala och Gävle

Ekonyheter (tid ej angiven)

- a) Kärnkraftverket brinner än spionsatellit fotograferar katastrofen
- b) Sovjet medger 2 döda, kraftig strålning i flera dygn hotar de överlevande
- c) Nedfallet i Sverige störst i området Uppsala – Gävle

Ekoredaktionen (tid ej angiven)

- a) Nyheter i Moskva om kärnkraftskatastrofen
- b) Sovjet medger 2 döda
- c) Norra Sverige svårast drabbat av radioaktivt nedfall
- d) Finland kan bryta sitt kärnkraftsprogram

Nyheter från ekoredaktionen (tid ej angiven)

- a) Först förstås kärnkraftsolyckan i Tjernobyl i Sovjetunionen
- b) Vi börjar i Moskva där det finns uppgifter om att olycksreaktorn var av modern typ och t.o.m. hade skyddshölje

Lunchekot

- a) SSI varnar för nu befolkningen efter ostkusten från Uppland upp till Umeå, drick inte stillastående vatten
- b) I lunchekot rapporterar vi bl.a. om hur stora riskerna är nu för oss i Sverige efter kärnkraftsolyckan i Tjernobyl i Sovjetunionen
- c) Den radioaktiva strålningen ökar i Österrike och i Polen vidtar man nu vissa förebyggande åtgärder som enda land i Östeuropa
- d) I Sovjetunionen fortsätter myndigheternas tystnad inga förebyggande åtgärder verkar ha satts in i drabbade områden där

Dagens eko kvart i fem

- a) Fortsatt Sovjetisk tystnad om kärnkraftsolyckan, EC staternas ambassadörer i Moskva gör nu gemensam framstöt, kräver information om haveriet
- b) I Sverige fortsätter mätningarna av radioaktiviteten, småbarns föräldrar varnas
- c) På apoteken köar folk för Jodtabletter trots experternas försäkringar om att strålningen hittills är ofarlig

Radio Östergötland 17.00 (Inslaget långt in i sändning, ej toppnyhet.)

- a) Nu får kärnkraftsolyckan i Sovjetunionen fler reaktioner i Östergötland, enligt apotekspersonal ringer många och frågar efter Jodtabletter

Dagens eko P1 18.00-18.30

- a) Det kan vara två reaktorer inblandade i kärnkraftsolyckan i Tjernobyl

Nyheter från ekoredaktionen (tid ej angiven)

- a) Finlands utrikesministerium har beslutat att dom omkring 100 Finländare som finns i staden Kiev ska evakueras
- b) En av de många frågorna kring det här haveriet i den sovjetiska kärnreaktorn gäller om det fortfarande läcker ut radioaktivitet
- c) Här hemma undrar förstås många om riskerna efter främst den svenska ostkusten

TV2 Östnytt 19.15-19.30

- a) Radioaktivt-SSI varnar oss för att dricka stillastående vatten
- b) Rusning efter Jod tabletter

TV2 Rapport 19.30-20.00

- a) Första bilderna av kärnkraftsolyckan
- b) Två reaktorer brinner
- c) Nästa gång varnar vi

TV1 Aktuellt 21-21.30 (förlängt med 15 min)

- a) En andra reaktor skadad
- b) Oro i Sverige
- c) Starkt förhöjda värden
- d) Bild i Sovjetisk Tv

DN

- a) 2000 döda i olyckan Sovjet ber om hjälp. *Första höger.*
- b) Faran över i Sverige. *Första höger.*
- c) Totalhaveri för kärnkraftstron. *Sida 2 Ledare.*
- d) Efter Tjernobyl: Slut för kärnkraft. *Sida 2.*
- e) Reaktorolyckan krävde dödsoffer. *Sida 6, forts från 1.*
- f) Sovjet begär hjälp i Sverige. *Sida 6.*
- g) Kärnkraft livsviktigt för Sovjet. *Sida 6.*
- h) Så uppstår en härdsmalta. *Sida 6.*
- i) ”Sovjetiska uppgifter befängda”. *Sida 6.*
- j) Polen varnar för mjölken. *Sida 6 notis.*
- k) Amerikaner i olycksområdet. *Sida 6 notis.*
- l) Vattenreserv har skadats. *Sida 6 notis.*
- m) Omöjligt att kräva in upplysningar. *Sida 6 notis.*
- n) Sovjet får brittisk kritik. *Sida 6 notis.*
- o) Sverige utanför riskzonen. *Sida 7, forts från 1.*
- p) 50 gånger högre strålning. *Sida 7.*
- q) Danskar mer oroliga än Svenskar. *Sida 7*
- r) Finsk tystnad väcker undran. *Sida 7.*
- s) 25 000 evakuerade. *Sida 7.*
- t) Larmsystem byggs upp. *Sida 7*
- u) SAS-plan över kiev undersöks. *Sida 7 notis.*
- v) Gotländska mjölken ofarlig. *Sida 7.*
- w) Vi stänger inte våra kärnkraftverk i förtid. *Sida 8.*
- x) Ett steg på vägen. *Sida 8.*
- y) Förbered avveckling. *Sida 8.*
- z) Vår säkerhet bra. *Sida 8.*
- å) Lär ut lyhördsheten. *Sida 8.*
- ä) Irriterad reaktion i danska regeringen. *Sida 8.*
- ö) Enkel fråga om kärnkraft. *Del 2, Notis, Stockholm.*

ÖC

- a) Härdsmalta. *Första sidan.*
- b) Reaktorhaveriet i Tjernobyl. *Sida 2 Ledare.*
- c) 2000 kan ha dött. *Sida 6.*
- d) Härdsmalta – värsta katastrofen hittills. *Sida 6.*
- e) Bra rapporter om olyckan. *Sida 44 TV recension.*

MT

- a) Tusentals döda? *Första sidan.*
- b) Sovjetisk härdsmalta. *Sida 2 Ledare.*
- c) Två eller 2000 dödsoffer? *Sida 22.*
- d) Ingen vet exakt hur man bemästrar en härdsmalta. *Sida 22.*
- e) Vädet har gynnat Sverige. *Sida 22.*

Torsdag 1/5

Radio

Lunchekot

- a) Strålningsläget i stort oförändrat i Sverige sen igår, nya mätningar ska göras idag med flyg och bilar
- b) Rykten idag om att Sverige skulle ta emot strålskadade från Sovjetunionen. I lunchekot berättar vi hur det egentligen ligger till
- c) Vi rapporterar från första maj firandet i Moskva där kärnkraftsolyckan i Ukraina inte påverkat programmet
- d) Från Södertälje där utrikesminister Sten Andersson tog upp det inträffade i sitt tal och krävde ett informations avtal med alla kärnkraftsländer

Dagens eko kvart i fem

- a) Branden sägs nu vara under kontroll i Tjernobyl och uppgifter säger att strålningen avtar
- b) Men man medger nu också officiellt i Sovjetunionen att allt fler blivit sjuka efter haveriet
- c) Kärnkraftsolyckan ett tema i första maj talen idag, vi rapporterar från statsminister Ingvar Carlssons tal och vpk ledaren Lars Werners tal

Ekonyheter (tid ej angiven)

- a) Analyser av senaste satellitbilderna visar på explosion i kärnkraftsanläggningen i Tjernobyl och endast en reaktor är berörd
- b) Finländare evakuerade från Kiev vittnade om antalet omkomna vid katastrofen
- c) Senaste mätningarna i Sverige visar på allt mindre strålningsvärden

Ekonyheter (tid ej angiven)

- a) Branden vid kärnkraftverket i Tjernobyl är släckt, men olyckan är inte över säger Amerikanska experter
- b) Finländare evakuerade från näraliggande Kiev vittnar om olyckans omfattning
- c) Och i Sverige minskar radioaktiviteten allt mer visar senaste mätningarna

Ekonyheter (tid ej angiven)

- a) Branden vid kärnkraftsanläggningen i Tjernobyl sägs nu vara släckt
- b) I Sverige minskar radioaktiviteten allt mer visar senaste mätningarna
- c) Finländare evakuerade ifrån näraliggande Kiev, alltså nära Tjernobyl, vittnar om olyckans omfattning

Inga Tidningar – första maj.

TV2 Rapport 19.30-20.00

- a) 1 maj i Moskva, på röda torget var det tyst om kärnkraftsolyckan
- b) I Sverige togs katastrofen upp av många

TV1 Aktuellt 21-21.30 (förlängt med 15 min)

- a) Reaktorhaveriet – fortfarande ingen information från Sovjet
- b) Ingvar Carlsson irriterad i 1-maj tal
- c) Vi har forskare med i studion

Fredag 2/5

Radio

Radio Östergötlands lunch sändning

(utvisning och krav på stoppade kärnvapenprov först)

Under övriga nyheter;

Alla lantbrukare bör hålla sina kor inomhus uppmanar SSI, korna bör inte släppas ut under åtminstone de närmaste två veckorna

Länsnyheter;

Upprepning som tredje nyhet

Lunchekot

a) Utvisningen. *Är alltså första nyhet.*

b) Radioaktiva nedfallet i Sverige ifrån kärnkraftsolyckan i Sovjet finns kvar på marken, osäker information hittills till allmänheten, kan vi dricka mjölk och bör korna få beta fritt eller ska dom tas in? Ekot söker svar

c) Engelska studenter har kommit hem ifrån Kiev, deras kläder innehöll oacceptabla mängder radioaktivitet

Nyheter från ekot

a) utvisningen. *Är alltså första nyhet.*

b) SSI har funnit mätbara mängder av Jod i sköldskörteln hos tolv personer bosatta i Stockholm som har undersökts efter kärnkraftshaveriet i Ukraina

Dagen eko P1 16.45-17.00

Utvisningen är första nyhet.

a) Oro nu även också bland Svenska bönder efter maningar om att hålla djuren inomhus

Radio Östergötland 17.00-18.00

Lokalnyheter;

a) Det blir konkurs, vi måste slakta om korna ska hållas inne mer än 3 veckor, det säger lantbrukare efter SSI larm idag

Länsnyheter i sammandrag;

a) SSI uppmanar alla lantbrukare att inte släppa ut sina kor på bete, dom lantbrukare som redan har sina kor ute bör ta in dom och sen ta kontakt med veterinär för att få radioaktiviteten i mjölken kontrollerad säger SSI

Nyheter från ekoredaktionen (tid ej angiven)

Utvisningen är första nyhet.

a) SSI varnar alla lantbrukare för att släppa ut mjölkorna på bete under de närmaste två veckorna

Nyheter från ekoredaktionen (tid ej angiven)

a) utvisningen. *Utvisningen är första nyhet.*

b) Osså kärnkraftsolyckan i Tjernobyl, det verkar som om branden och dom radioaktiva utsläppen från reaktorn har upphört nu och att det hela tekniskt skulle vara under kontroll, oron nu gäller alla dom människor som har fått i sig höga stråldoser kring reaktorn

Dagen eko (tid ej angiven)

a) utvisningen. *Utvisningen är första nyhet.*

b) Fortsatt stark oro i Sverige efter kärnkraftsolyckan i Sovjet, SSI och SKI nerringda, vad ska bönderna göra med djuren och hur mycket måste barnen skyddas

c) Utlänningar i Moskva får Jod av sina ambassader medan stadens partichef anklagar utländsk press, olyckan har blivit uppblåst i väst

TV2 Rapport 19.30-20.00

a) Släpp inte ut korna.

Var ej första nyhet,

spionaffär.

TV1 Aktuellt 21-21.15

a) Ingen fullständig härdsmläta

Var ej första nyhet,

spionaffär.

b) SSI nerringt av oroliga människor

DN

a) Sovjet stänger reaktorer.

Första sidan.

b) Här brinner kärnreaktorn.

Första sidan.

c) "Undvik äta nässelsoppa".

Första sidan.

d) Kärnkraftsosäkerhet.

Sida 2 Ledare.

e) Budet från Tjernobyl.

Sida 2 pressgrannar.

f) Första maj i skuggan av olyckan.

Sida 6.

g) Fyra expertråd till Svenska folket.

h) "Reaktorer stängs av i Sovjet".

Sida 6.

i) Strålningen minskar i Sverige.

Sida 6.

j) Finländska UD kräver uppgifter.

Sida 6.

k) Finländska turister evakuerade.

Sida 6.

l) Sovjet stoppar TV-sändningar.

Sida 6 Notis.

- m) Jodlösning till alla Polska barn. *Sida 6 Notis.*
- n) Kärnkraft oroar norrbottningar. *Sida 6 Notis.*
- o) Cyklister hoppar av. *Sida 6 Notis.*
- p) Danskt förbud mot mat från öst. *Sida 7.*
- q) Östtyskland lovar varna Danskar. *Sida 7.*
- r) En reaktor utan "nödbroms". *Sida 7.*
- s) Birgitta Dahls ordval ett hån. *Sida 7.*
- t) Tystnaden irriterar. *Sida 7.*
- u) Östresenärer undersöks. *Sida 7.*
- v) Kärnkraften stoppad. *Sida 7.*
- w) Anläggningarna körs på övertid. *Sida 7.*
- x) "Dödssiffran orimlig". *Sida 7.*
- y) Svårt avbräck för ekonomin. *Sida 7 Notis.*
- z) Olyckan huvudämne på ASEAN-möte. *Sida 7 Notis.*
- å) Sovjets tystnad brännmärks. *Sida 8.*
- ä) Centern dömer ut kärnkraft. *Sida 8 notis.*

ÖC

- a) Sverige hotas av nytt radiak moln. *Första sidan.*
- b) Så fungerar beredskapen. *Första sidan.*
- c) Reaktorhaveriet präglade 1 maj. *Sida 2 Ledare.*
- d) Hård kritik mot Sovjet för dålig information. *Sida 7.*
- e) VPK - ledaren dundrade mot Sovjet. *Sida 7.*
- f) Strålningen har avtagit men Sverige hotas igen. *Sida 8 forts. första.*
- g) Svårt avbräck för ekonomin. *Sida 8.*
- h) Rädsla sprider sig. *Sida 8.*
- i) Tystnad kring Tjernobyl. *Sida 8.*
- j) Svensk läkare erbjuder hjälp. *Sida 8 notis.*
- k) Bilder via satellit. *Sida 8 notis.*
- l) Finländare evakueras. *Sida 8 notis.*
- m) Ambassadör bekräftar. *Sida 8 notis.*
- n) Import stoppas. *Sida 8 notis.*

MT

- a) Vrede riktad mot Sovjet sorg efter Palme. *Sida 20.*
- b) Vi kan vänta ny dusch på tisdag. *Sida 20.*
- c) "Finns inga säkra kärnkraftverk". *Sida 20.*
- d) "Läget alltmera under kontroll". *Sida 21.*
- e) Finländare lämnar Kiev. *Sida 21.*

Lördag 3/5

Radio

Morgonekot P1 7.00-7.30.

Första nyhet är ändring av studiemedelssystemet.

- a) Nya mätningar i Sverige visar på upptill 1000 ggr högre halter av radioaktivitet i jord och växter

Morgonnyheter

- a) Faran tycks vara över i Tjernobyl, utom förstås för alla dom människor kring kärnreaktor, som råkat utför den värsta strålningen
- b) Om de senaste satellitbilderna
- c) De svenska strålningsmätningarna och träffar...
- d) Den stora grupp Finländare som just kommit hem från Kiev

Nyheter ifrån ekoredaktionen

- a) SSI blev inatt nästan nerringt av människor som ville ha svar på frågor om riskerna efter kärnkatastrofen i Tjernobyl. Jourhavande på SSI i Haga tog emot över 400 samtal under natten

Lunchekot

- a) Flyg (bombterror) *Första nyhet.*
- b) Sovjetunionens premiärminister Nikolaj Ryshkov har inspekterat olycksplatsen i Tjernobyl
- c) Fortfarande höga värden av radioaktivitet i västra uppland och Gävle

Dagens eko kvart i fem

- a) Utvisningen. *Första nyhet.*
- b) Kärnkraftsolyckan i Tjernobyl, Sovjetiska partitoppar besöker olycksområdet
- c) SSI ska få bättre möjligheter att svara på allmänhetens frågor efter kärnkraftsolyckan

Dagens eko lördagkväll

- a) Utvisningen. *Första nyhet.*
- b) Kärnkraftsolyckan i Tjernobyl, Sovjetiska partitoppar besöker olycksområdet
- c) SSI ska få bättre möjligheter att svara på allmänhetens frågor efter kärnkraftsolyckan
- d) Terrorism och kärnkraftsolyckan i Tjernobyl, viktigare än ekonomin på ekonomiskt toppmöte i Tokyo

TV2 Rapport 19.30-20.00

- a) Sandbomber släckte branden
- b) Olyckan ger vinst

TV1 Aktuellt 20.45-21.00 (flytta pga schlager festivalen)

- a) Sovjetisk skildring av olyckan i Västtysk TV
- b) Dödliga doser vid reaktorn
- c) Mätningar i Halland visar att strålningsdoserna återgått till det normala
- d) Torbjörn Fäldin – kärnkraften måste avvecklas, beslutet kan inte skjutas upp

DN

- a) Släpp inte ut korna på bete. *Första sidan.*
- b) Syndabocker i Sovjet. *Sida 2 Ledare.*
- c) Reaktorhaveriet. *Sida 2 pressgrannar.*
- d) Miljöpartiet vill stoppa Barsebäck. *Sida 6.*
- e) Kor måste hållas inne. *Sida 7 forts. första.*
- f) Vad kan vi äta. *Sida 7.*
- g) Bönderna förlorar miljoner. *Sida 7.*
- h) Experter kartlägger skadorna i Europa. *Sida 7.*
- i) Intresset överraskar. *Sida 7.*
- j) Lastbilschaufför övernattade nära Tjernobyl. *Sida 7.*
- k) Barn i Moskva får mjölk från Sverige. *Sida 7.*
- l) Sovjetisk diplomat i förhör. *Sida 8.*
- k) Branden i reaktorn släckt. *Sida 8.*
- m) Sovjetpressen tyst. *Sida 8.*
- n) Varning för Tysk mjölk. *Sida 8.*
- o) 200 polacker krävde full information. *Sida 8.*
- p) Strålningen minskar i Finland. *Sida 8 notis.*
- q) En "blix" av strålning. *Sida 8.*

ÖC

- a) "Håll korna inne". *Första sidan.*
- b) Linköpingsläkare följer expertgrupp. *Första sidan.*
- c) En strålande majdag. *Sidan 2 krönika.*
- d) Utsläppen fortsätter. *Sidan 6.*
- e) Inget bete för korna. *Sidan 6.*
- f) Kritiskt i Västtyskland. *Sidan 6.*
- g) Rusning efter JOD. *Sidan 6.*
- h) Reser till Sovjet trots katastrofen. *Sidan 6.*

MT

- a) "Släpp inte ut korna". *Första sidan.*
- b) Omfattningen ännu oklar. *Sida 18.*
- c) Sovjetolyckan stoppar kärnkraften. *Sida 18.*
- d) Radioaktiv strålning läcker fortfarande ut. *Sida 18.*

Söndag 4/5

Radio

Ekonyheterna (tid ej angiven)

- a) Radioaktiviteten är fortsatt hög på Gotland och forskarna debatterar cancerriskerna

Ekonyheterna (tid ej angiven)

- a) Radioaktiviteten fortfarande hög i Mariefred och på Gotland, där får korna stå kvar inomhus

Ekonyheterna (tid ej angiven)

- a) Radioaktiviteten fortsatt hög med halter över gränsvärdena i Mariefred och på Gotland

Lunchekot Söndag

- a) Toppmöte Tokyo. *Första nyhet.*
- b) SSI mätningar av gräs börjar nu bli klara, bönderna i Halland kan släppa ut korna på bete

- c) Massmedierna i Väst anklagas av Öst för att vara sensationshungriga i sin rapportering av kärnkrafts olyckan i Tjernobyl
- d) Och dom brittiska myndigheterna anklagas för att försöka tysta ner explosion vid kärnkraftverk för mer än en månad sen

Dagens eko kvart i fem

- a) Tokyo. *Första nyhet.*
- b) Dom svenska myndigheterna lägger pussel för att få en aktuell bild av läget kring kärnkraftverket i Tjernobyl, hur omfattande är egentligen katastrofen?
- c) Kanske kan Blixt få svar?
Moskva har bjudit in chefen från det internationella atomenergiorganet IAEA Hans Blixt, som reser till Moskva imorgon

Dagens eko söndag (Kärnkraft först som fjärde rubrik)

- a) Agapovs dotter
- b) Österrike
- c) Tokyo
- d) Dom svenska myndigheterna lägger pussel för att få en aktuell bild av läget kring kärnkraftverket i Tjernobyl, hur omfattande är egentligen katastrofen?
Kanske kan Blixt få svar?
Moskva har bjudit in chefen från det internationella atomenergiorganet IAEA Hans Blixt, som reser till Moskva imorgon

TV2 Rapport 19.30-20.00

- a) Släpp ut korna *Agapov första nyhet.*
- b) Första reportage bilderna från det havererade kärnkraftverket i Tjernobyl.

TV1 Aktuellt 21-21.45 (förlängt med 30 min, om kärnkraftens risker.)

- a) Första rörliga bilderna från olycksplatsen vid kärnkraftverket i Tjernobyl
- b) Riskerna med kärnkraft
- c) Mäter utanför Tv-huset
- d) Något nytt cancerfall 1 per/100 000 invånare
- e) 1000 ggr större än Harrisburg
- f) Motståndet växer mot den Svenska kärnkraften
- g) Kan det hända här?

DN

- a) Skånekor släpps ut på bete. *Första sidan.*
- b) Oklart om fruktimport. *Första sidan nedre.*
- c) Ingen kärnkraft säker. *Första sidan notis.*
- d) Början till kärnkraftsslutet. *Sidan 2 ledare.*
- e) Strålände vårdagar. *Sidan 2 debatt.*
- f) Mobilisera motståndet nu! *Sidan 4 vänster x.*
- g) Toppbesök dämpar oron. *Sidan 6.*
- h) Skånska kor kan släppas. *Sida 6, forts. första.*
- i) Vågar vi njuta i vår. *Sidan 6.*
- j) Kännbar kris i Sovjet. *Sidan 6.*
- k) Fakta om gray och bequerel. *Sidan 6.*
- l) Italiensk grönsak får säljas. *Sidan 6.*
- m) Mp vill stoppa barsebäck. *Sidan 6.*
- n) Amerika turister stannar hemma. *Sidan 6.*
- o) Ingen fara för Svenskarna. *Sidan 6.*
- p) Färskvaror kontrolleras. *Sidan 6.*
- q) Drama i det tysta skakade världen. *Sidan 12 reportage.*
- r) Om katastrofen kom till Forsmark. *Sidan 32 reportage.*

(Corren och MT/VT utgavs inte.)

Fallstudie – 2004

Nyhetsinslag i TV1 och TV2 avseende; Rapport, Aktuellt samt enstaka avsnitt av Agenda. Dagspress; Dagens Nyheter (DN), Östgöta Correspondenten (Corren) & Motala/Vadstena Tidning (MT/VT). *Mediearkivet erhåller inte material från TV och Radio förrän 6 månader efter sändning.* Arkivet har via direktkontakter med SVT 1 och 2 fått fram material gällande dessa kanaler. Material från Östnytt och Radion saknas. Corren har bara TT artiklar i ämnet förutom ledare, DN och MT bara egna artiklar. (avser både pappersupplaga och Internet upplaga, MT hade dock inget publicerat i ämnet på Internet.)

Söndag 4/4

TV2 Agenda 20.00-21.00

a) Barsebäck ska inte väck, Folkpartiet vill strunta i folkomröstningen. *30 minuters inslag.*

TV2 Aktuellt 21-21.15

a) Folkpartiet kan tänka sig att bygga ut kärnkraften

TV1 Rapport 23.15 – 23.20

a) Folkpartiet vill stoppa avvecklingen av kärnkraften

DN.se

a) Folkpartiet vill ha fler kärnkraftverk.

Införd 20.03.

Corren.se

a) Folkpartiet vill satsa på kärnkraft.

Införd 21.31.

Måndag 5/4

TV1 SVT Morgon 6.00-9.30

a) Bygg ut kärnkraften för miljöns skull. *6.00.*

b) Upprepning. *6.30*

c) Upprepning, samt frågor på stan. *7.00*

d) Upprepning, samt frågor på stan. *7.30*

e) Upprepning, samt frågor på stan, + Professor i reaktorfysik KTH. *8.00*

f) Folkpartikrav på utbyggd kärnkraft för miljöns skull + som tidigare punkt. *8.30.*

g) Upprepning av punkt f. *9.00*

TV1 Rapport 19.30 – 20.00

a) Mer kärnkraft istället för gas och olja

Efter börs & valuta i slutet.

DN

a) Fp vill bygga ut kärnkraft.

Första sida vänster kryss.

b) Folkpartiet vill ha fler kärnreaktorer.

Sida 6, forts. första.

DN.se

a) Folkpartiet vill ut på scenen igen.

Införd 20.43, analys.

b) Centern vill slippa strid om kärnkraft.

Införd 20.46.

c) Lamt intresse för nya reaktorer.

Införd 20.46.

Corren

a) Folkpartiet vill satsa på kärnkraft.

Sidan 4 notis.

Corren.se

a) Fp:s utspel splittrar de borgerliga.

Införd 16.23.

Tisdag 6/4

TV1 SVT Morgon 6.00-9.30

a) Statsvetare om folkomröstningar. *7.10.*

b) Debatt med Björklund (fp) och Pernilla Zethraeus (v).

7.20-7.30.

” folkomröstningars giltighet”

DN

a) Gammalt krav i nytt utspel.

Första sida notis.

b) Miljövänner för kärnkraft.

Sida 2 signerat.

c) Ska Sverige bygga fler kärnreaktorer?

Sida 5 enkät redovis. från dn.se notis.

d) Folkpartiet vill ut på scenen igen.

Sida 9, forts. första.

e) Centern vill slippa strid om kärnkraft.

Sidan 9.

f) Lamt intresse för kärnkraft.

Sidan 9.

DN.se

a) Miljövänner för kärnkraft.

Införd 00.20 signerat.

Corren

a) Fp's utspel kan splittra de borgerliga.

Sidan 4.

Onsdag 7/4

DN

a) Inlägg: Kärnkraft.

Sida 2.

Corren

a) Det behövs nytänkande.

Sidan 2 ledare.

Corren.se

a) Det behövs nytänkande.

Införd 08.53, ledare.

Motala Tidning

a) Folkpartiet.

Första sida notis.

b) Bygg ut kärnkraftverken.

Sida 23.

Torsdag 8/4

DN

a) "Kärnkraft.....".

Första sida notis.

b) Fakta bättre än fördomar.

Sida 2, forts. första Ledare.

DN.se

a) "Vansinnigt med vinstmaximering på el".

Införd 00.49.

b) Fakta bättre än fördomar.

Införd 00.05, huvudledare.

Corren

a) Kärnkraftsutspel 25 år efter galna onsdagen.

Sidan 4.

Corren.se

a) Kärnkraftsutspel 25 år efter galna onsdagen.

Införd 02.00.

Motala Tidning

a) Politisk passivitet.

Sida 2, andra tidningar, notis.

b) Energipolitik i klartext.

Sida 2, andra tidningar, notis.

Fredag 9/4

Ingen tidning (Långfredag)

Lördag 10/4

Motala Tidning

a) Tycker du att kärnkraften ska byggas ut? *Sida 33, fråga ställd till folk på stan.*

Söndag 11/4

DN

a) Nya perspektiv och mer energi.

Sida 2 signerat.

b) "Bygg ut kärnkraften".

Notis, fokus på veckan som gick.

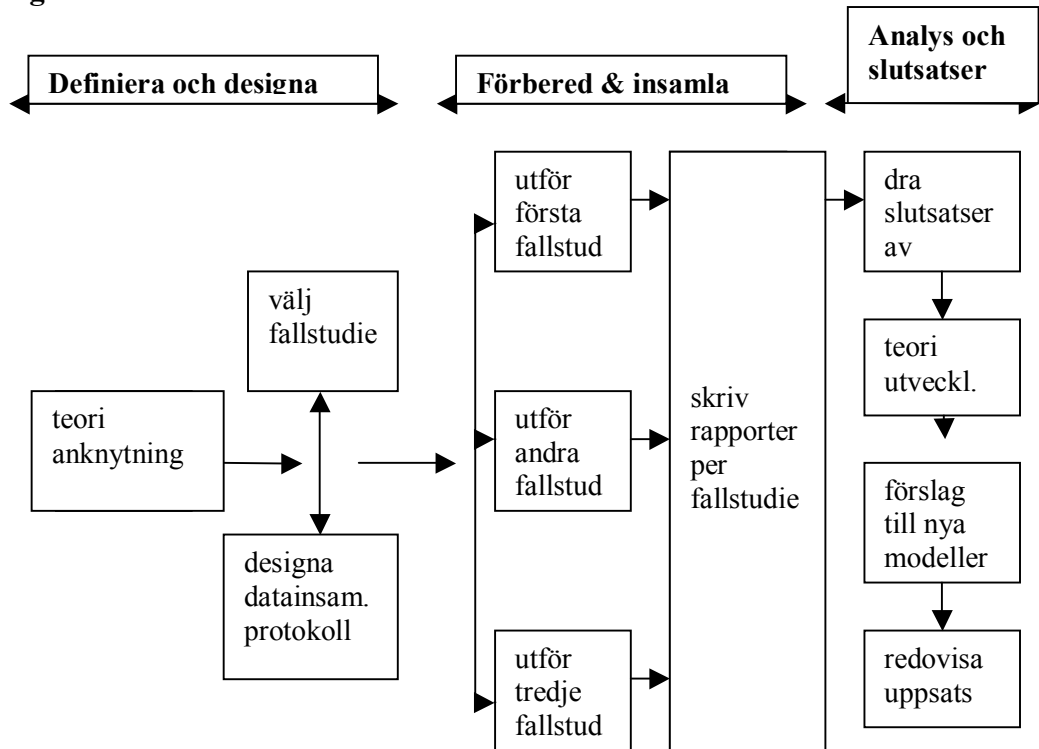
DN.se

a) Nya perspektiv och mer energi.

Införd 00.20 signerat.

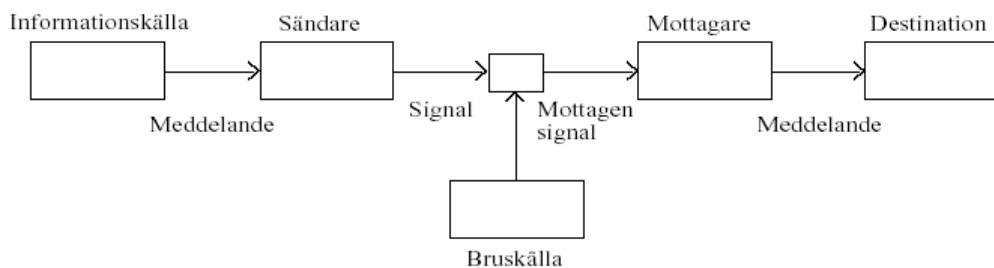
Bilaga 2. Figurer

Figur 1. Sida 5.

Undersökningsschema för fallstudier, bearbetat från Yin.¹⁰⁶

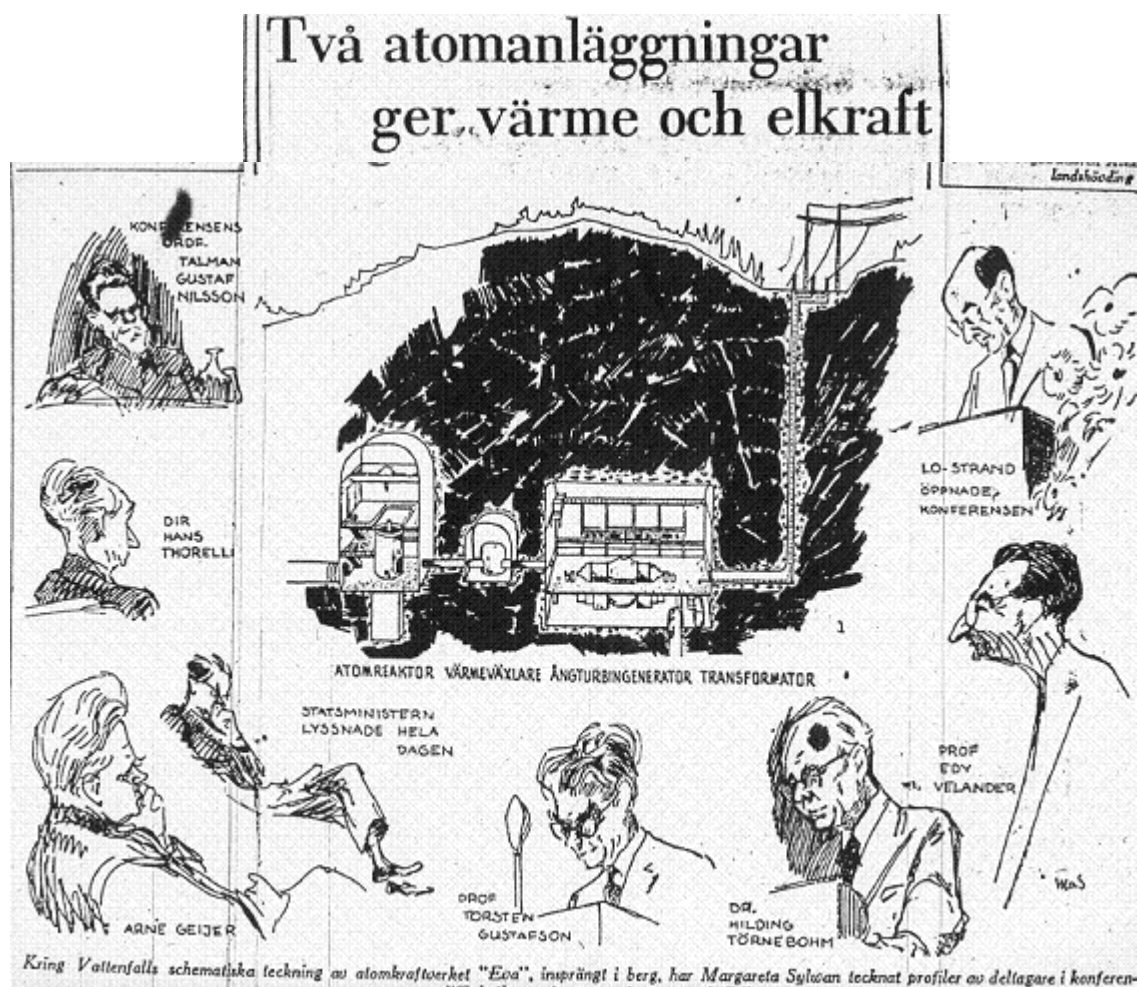
Figur 2. Sida 15.

Shannon & Weavers modell över ett generellt kommunikationssystem,¹⁰⁷ även kallad för transmissionsmodellen eller överföringsmodellen.

¹⁰⁶ Yin, R.K. 1989, *Case Study Research – Design and Methods*.

¹⁰⁷ Ibid. s 34.

Kring Vattenfalls schematiska teckning av atomkraftverket "Eva", insprängt i berg, har Margareta Sylwan tecknat profiler av deltagare i konferen-

Teckning av Margareta Sylwan i Dagens Nyheter 16/11 – 1955. Bilden visar några av deltagarna vid teknikkonferensen och hur ett atomkraftverk kan se ut. Publicering av bilden i uppsatsen, är godkänd¹⁰⁸ av Dagens Nyheter och bildens upphovskvinna Margareta Sylwan.

¹⁰⁸ E-post bekräftelse, Lars Ekengren på DN 16/9 och telefonsamtal med Margareta Sylwan 22/9 2004.

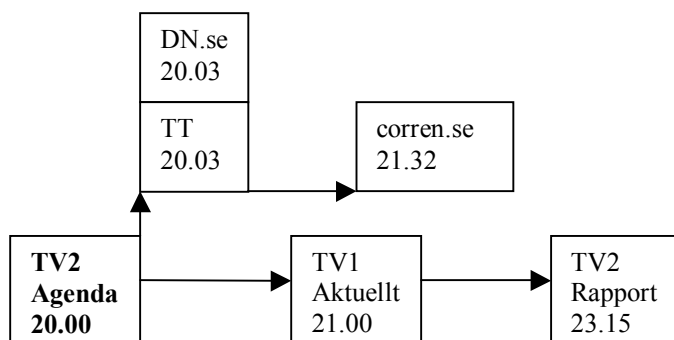
Sida 34. Figur 4.

Foto av den havererade reaktorn i Tjernobyl, Ukraina. Bilden visar den söndersprängda reaktor fyra.¹⁰⁹

Enligt uppgift från frilansjournalisten Bo Levin var bilden publicerad på webbplats för vetenskapsinstitutet i Moskva 1995, och enligt dem fri att använda i samband med publikationer som handlar om Tjernobyl, fotografen uppges vara okänd.

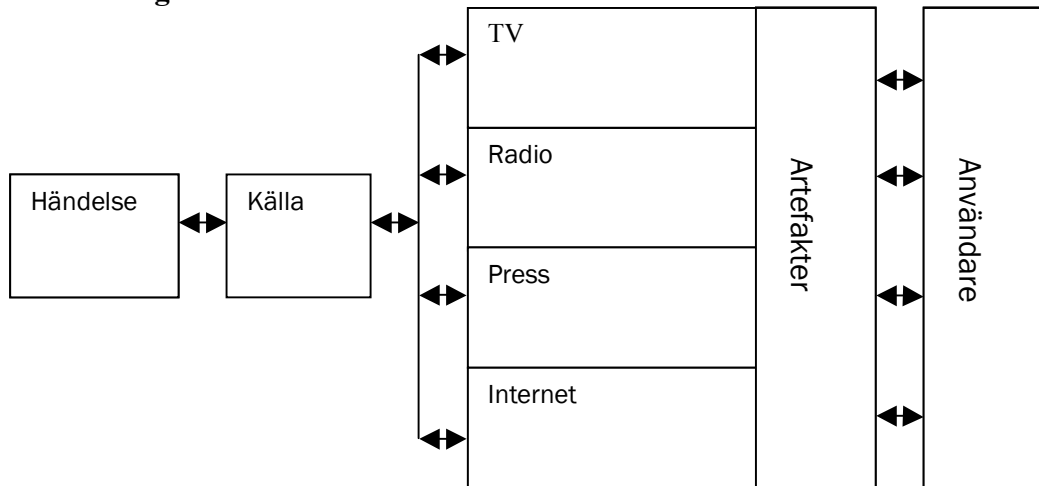
Sida 37. Figur 5.

Publiceringar dag 1: Söndag 4/4 2004 i kronologiskordning.

¹⁰⁹ Bilden är från [http://home1.swipnet.se/~w-18509/Tjernobyl Kärnkraft](http://home1.swipnet.se/~w-18509/Tjernobyl_Kärnkraft), av Bo Levin, text som fanns på original bild har tagits bort.

Sida 42. Figur 6.

En modell av Masskommunikationssystemet.

Bilaga 3. Tabeller

Sida 23. Tabell 1. Tabell över artiklar fallstudie 1955

	Mån	Tisd	Onsd	Torsdag	Fred	Lörd	Sön
Press DN & Corren			a) DN - första + 1 artikel b) ÖC - 1 artikel	a) DN - första + 1 artikel b) ÖC - 1 artikel		1 ledare	

Tabellen visar översiktligt de dagar artiklar om konferensen var publicerade.

Sida 27. Tabell 2. Tabell över publiceringar i olika medier fallstudie 1986.

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
TV SVT 1 och 2	SVT a) Östnytt TV 2 19.15 – 19.30 b) Rapport TV2 19.30 – 20.00 c) Aktuellt TV1 19.30 – 20.00 d) Aktuellt TV1 21.00 - 21.30	a) ÖstnyttTV 2 19.15 – 19.30 b) Rapport TV2 19.30 – 20.10 c) Aktuellt TV1 21.00 -21.35 d) Magasinet TV2 22-22.45 e) Samtal framåt natten TV2 ca: 23.00	a) ÖstnyttTV 2 19.15 – 19.30 b) Rapport TV2 19.30 – 20.00 c) Aktuellt TV1 21.00 - 21.30	a) Rapport TV2 19.30 – 20.00 b) Aktuellt TV1 21.00 - 21.35	a) Rapport TV2 19.30 – 20.00 b) Aktuellt TV1 21.00 - 21.15	a) Rapport TV2 19.30 – 20.00 b) Aktuellt TV1 20.45 -21.00	a) Rapport TV2 19.30 – 20.00 b) Aktuellt TV1 21.00 -21.45
Radio-P1 & P3	5 sändningar Första på fm.	10 sändningar Första Morgonekot 5.45	10 sändningar Morgonekot vid 7.00	5 sändningar	8 sändningar	6 sändningar	6 sändningar
Press DN, Corren & MT/VT	Press	a) DN-första höger, 4 artiklar & 1 notis b) ÖC- första, 5 artiklar, 1 notis c) MT – första, 2 artiklar	a) DN - första höger, 18 artiklar, 1 ledare, 1 debatt & 7 notiser b) ÖC- första, 2 artiklar, 1 ledare samt TV recension c) MT – första, 4 artiklar	Ingen Tidning 1 maj	a) DN - första sidan, 19 artiklar, 1 ledare, 1 pressgrannar & 7 notiser b) ÖC- första, 7 artiklar, 1 ledare samt 5 notiser c) MT – 5 artiklar	a) DN - första sidan, 14 artiklar, 1 ledare, 1 pressgrannar & 1 notis b) ÖC- första, 6 artiklar, 1 krönika c) MT – första, 4 artiklar	a) DN - första sidan, 12 artiklar, 1 ledare, 1 debatt & 2 reportage samt 1 notis ÖC och MT utgavs inte

Tabellen visar översiktligt de dagar och antal artiklar som Tjernobykatakastrofen var publicerad i media.

Sida 38. Tabell 3. Tabell över publiceringar i olika medier fallstudie 2004.

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	H	Lördag	Söndag
TV	a) SVT Morgon 6.00-9.30 7 repetitioner b) Rapport TV1 19.30-20.00	SVT Morgon 6.00-9.30 Kommentarer och debatt 7.10 – 7.30					
Press DN, ÖC & MT/VT	DN – Första sidan, 1 artikel. ÖC - notis	DN - Notis första & 5 artiklar ÖC – artikel	DN - debattinlägg ÖC – Ledare MT – notis första, 1 artikel	DN - Notis första, för ledare ÖC – artikel MT – notiser, andra tidningar		MT-fråga på stan	DN – 1 signerat & v. som gick

Internet dn.se corren.se mt.se	DN - 3 artiklar (+1 söndag) ÖC - 1 artikel (+1 söndag)	DN - 1 signerat	ÖC - Ledare	DN - Ledare + 1 artikel ÖC - 1 artikel		DN - 1 signerat
--	---	-----------------	-------------	--	--	--------------------

Publiceringar dag 2-8, 5/4 - 11/4 2004, fördelat per media.